

לע"נ הגלמוד ר' פסח לייב בן אליעזר ז"ל נלב"ע י' סיון תשע"א

ומבקשים בזאת מכל מי שיכול לגמול עמו 'חסד של אמת' ללמוד לעילוי נשמתו משנה אחת, פרק תהלים אחד או אפילו ליתן פרוטה לדכותו.

ובואדי' יבורך על כך מפי בעל הברכות, שאף יוסיף ויתן לו שכר עד אין קץ ושיעור.

שנה שישית

פרשת נשא תשע"ב

לע"נ ר' שמעון יהודה בן הגה"צ ר' אברהם יעקב (זיידל) עפשטיין זצוקלה"ה

העלון לאברכי כולל, בני הישיבות ולכל לומדי התורה

האיחוד בהידוד

המאחד בקרבו חידודים ותשובות בהלכה ובאגדה

דבר תורה

"ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום". במדבר ו' כ"ו.

איתא בנהו (ט"ו ב'), "ת"ר, שנים עשר דברים שאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע בן חנניא. ג' דברי חכמה (הלכה - רש"י), ג' דברי הגדה, ג' דברי בורות (שטות - רש"י), ג' דברי דרך ארץ. ובמנין שלשת דברי אגדה ששאלוהו (שם ע' ב'), הדבר השלישי הוא, 'כתוב אחד אומר (דברים י' ז'), (כי) [אשר] לא ישא פנים ולא יקח שחד. וכתוב אחד אומר ישא ה' פניו אליך. [אמר להם רבי יהושע בן חנניא] כאן קודם גזר דין, כאן לאחר גזר דין".

והנה שאלה זו לא חידשהו אנשי אלכסנדריא, אלא כבר הקדימו מלאכי השרת בשאלתם, כדאיתא בברכות כ' ב', 'דרש רב עירא, זמנין אמר לה משמיה דרבי אמי וזמנין אמר לה משמיה דרבי אסי, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד', והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב 'ישא ה' פניו אליך'. אמר להם, וכי לא אשא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה (דברים ח' י'), וְאֶלְתָּךְ וְיִשְׂרָאֵל וְיִבְרָכְתָּ אֹתָהּ אֶלְהֵיךָ, והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה".

והנה הולמד סוגיא זו של שאלתם של מלאכי השרת ותשובתו של הקב"ה, אינו יכול לכלוא את השאלה העולה וזועקת, מה מיוחד במצות ברכת המזון, בקיומה ודקדוקה ושמירת כל פרטיה והלכותיה. מדוע לא השיבם ה' בשמירת שבת כהלכתה, או במצות תפילין, וכנהנה מצות רבות, שיש בהם הלכות ודינים וחומרות יתירות.

אלא מבארים שיש מעלה וענין מיוחד במצות ברכת המזון, על פני כל המצוות האחרות, שהנה בכל המצוות כולם, גם אם ישראל שומרים אותם בכל פרטיהם ודקדוקיהם, עדיין יש מקום לבעל דין לטעון, שאין בקיומם ושמירתם כל ראייה על חשיבות ותביבות ישראל בעיני ה', משום שכל חיובם במצוה היא משום שכמה הקב"ה הר כניגית על ישראל, ואמר להם, אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם, כדודתו של רב אבדימי בר חמא בר חסא בשבת פ"א א' ובע"ז ב' ב', וכפי טענתם של הגויים בע"ז שם, "...אלא כך אומרים לפניו, ברשעי, כלום כפית עלינו הר כניגית ולא קבלנוה, כמו שעשית לישראל", ועל כן טוענים הגויים, מדוע בקיום המצוה הקב"ה נושא פנים לישראל, הרי אילו היה ה' כופה עליהם הר כניגית, גם הם היו מקיימים את המצוות בכל פרטיהם ודקדוקיהם.

על טענתם זו של הגויים משיב הקב"ה, שאף אם אמנם כדבריהם, שאם הוא היה כופה עליהם הר כניגית הגויים היו מקבלים עליהם את כל המצוות, בכל זאת ישנו חילוק עצום ביניהם לבין ישראל, שהגויים היו מקיימים רק מה שהם חייבים מעיקר הדין, מה שכלול בכיפה, אבל לא היו מזהירים בהם לקיימם בכל פרטיהם ודקדוקיהם, ואילו ישראל עם קדושים, הקב"ה נושא להם פנים, מפני שמהדרין לקיים את המצוות בכל פרטיהם ודקדוקיהם, שהידור זה מגלה שאינם מקיימים את המצוות מפני שהם כפייס ועומדים, אלא מתוך אהבתם לה', ועל כן ה' משיב להם באהבתו אליהם ובנשיאת פנים להם.

אם נתבונן בדברי ה' בתשובתו למלאכי השרת, שישראל מדקדקים על עצמם בברכת המזון לברך אפילו באכילת כזית או כביצה, כאשר החיוב מעיקר הדין הוא רק בכדי שביעה, כל זה הוא לאדם רגיל השבע באכילת פת בשיעור שלושה או ארבעה ביצים (כפי שמצאנו בהלכות קביעות סעודה), ועל כן הוא מעלה גדולה שישראל מחמירים על עצמם לברך אפילו באכילת כזית או כביצה, אבל כאשר מדובר באדם קטן, ב'ננס', שכל שביעתו היא מאכילה מועטת, נמצא שאם הוא מברך רק על שיעור של כזית או כביצה, אין זה כלל חומרא אלא קולא, שלמרות שהוא כבר שבע באכילת חצי כזית או חצי ביצה, בכל זאת הוא מקיל שאינו מברך עד שיאכל כשיעור של כזית או כביצה, באדם כזה, אין זה כלל מעלה אלא אפילו להיפך.

ובתנינו בעלי התוספות מפרשים את דברי הפסוק (שמות י"ד כ"ח), 'וישבו הפימם וינסו את הרקב ואת הפגזים לכל חיל פגה הבאים אחריהם פימם לא נשאר רקם עד אחר', מהו 'עד אחר', שמכל זכר מצרים לא נשאר שריד ופליט, מלבד האחד והוא פרעה. ואיתא במר"ק א', "ואמר אביטול ספרא משמיה דרב (פפא), פרעה שהיה בימי משה, הוא אמה וזקנו אמה, ופרמשתקו אמה וזרת, לקיים מה שנאמר (דניאל ד' ד'), וְשָׁפַל אֶנְשֵׁים יָקִים עֲלֵיהֶם", והיינו שהיה ננס שבננסים, ועל כן, כאשר הקב"ה פנה לכל אומה ולשון ושאל אותם אם הם רוצים לקבל את התורה, היה רק אדם אחד באומה המצריית אליו ה' פנה, הוא פרעה הרשע שהיה שפל אנשים, ועליו לא כפה ה' הר כניגית לקבלה. ועל דרך הדרוש והחידוד, מעתה יתבארו הדברים מין חומר, כאשר באים מלאכי השרת ושואלים את ה' מדוע הוא נושא פנים לישראל, משיבם ה', הביטו וראו מצות ברכת המזון, שישראל מחמירין על עצמם לברך אפילו על כזית ועל כביצה, למרות שכלל לא הגיעו לידי שביעה, וכיון שכן, זו ראייה ברורה שאינם מקיימים את התורה מחמת שהם מחוייבים בה ומחמת שכפו עליהם, אלא משום חביבות המצוה עושים כן. אבל כאשר אנשי אלכסנדריא של מצרים שואלים שאלה זו את רבי יהושע בן חנניא, הוא לא יכל להשיב להם בתשובתו של ה' למלאכי השרת, כי תשובה זו היא רק מהו תשובה לששים ותשע אומות העולם, אבל לאומה המצריית, שבזמן מתן תורה היא היתה רק אדם אחד ננס ושפל, כלפיו הנהגה זו של ברכת המזון בכזית או כביצה ולא בשיעור של שביעה אינה נחשבת כחידור וחומרא, אלא רק קולא, על כן השיב ריב"ח תשובה אחרת של לפני גזר דין ולאחר גזר דין.

כתב חידה

אדם גדול וצדיק הייתי, ואף נחת רוח עשיתי.

כשמי נקרא יום, ועל שמי מקום.

מהבליעה שהיתה לי לרווח, אותי יזכרו תמיד לשבח.

מי אני?

רמז: דמות הקשורה לפרשה

תורת-הקשר בין הדמות לפרשה הוא בהזכרתה או ברמיזתה לפרשה או בפרש"ה

חילוקא דרבנן

כתב רש"י (במדבר כ"א), "יתן ה' אותך לאלה וגו'. שיהיו הכל מקללין בך, יבואך כדרך שבא לפלונית... ולשבועה. שיהיו הכל נשבעין בך... שהצדיקים נשבעים בפרוענותן של רשעים, וכן לענין הברכה (בראשית י"ב ג') ונברכו וגו', (שם מ"ח כ') בך יברך ישראל לאמרו, ומבואר שקללה תולין ברשעים וברכה בצדיקים.

בסידורים נדפס נוסח תפלת 'רבונו של עולם' שאומרים בשעת נשיאות כפיים (בשונה מנוסח הגמ' בברכות ז"ה ב'), "ואם צריכים רואה, רפאם... וכונעמן מצרעת", ולכאורה כאן הוא לברכה, ואיך תולין בנעמן שהיה רשע [ובמיוחד שבספר מלכים ב', ס"ו פ"ה] ונתמש אלישע בצרעת נעמן לקלל את גיחוץ.

וצריך ביאור!!!

בנין הידות

היכן מצינו שהמברך ליהודי, צריך לברכו במתינות.

מעשה רב

ראובן הכהן בחור הישיבה, היה אחד משני כהנים שהתפללו במנין שחרית. כשהגיע עת 'ברכת כהנים' רצה להתעטף בטלית ל'נשיאות כפיים', וכמהגוה בכל תפילת שחרית, היות ואין לו טלית, מבקש טלית מאחד המתפללים, חפץ גם כעת לבקש מאחד המתפללים טלית, אלא שהבחין, שהדוך היחידה שיש לו להגיע אל אותם בעלי טליתות, היא על ידי שיעבור לפני המתפלל, מלבד שמעון, בעל טלית שעמד בסמוך אליו, שהיה באמצע תפילתו לחש. ראובן בחר להפריע לשמעון שעמד באמצע תפילת לחש, וביקש ממנו את טליתו, ובה התעטף בברכת הכהנים.

לאחר התפילה ניגש לוי וטען בפני ראובן, שלכאורה לא נהג כשורה בכך שהפריע לשמעון באמצע תפילתו, ואילו ראובן טען, שעדיפה הפרעתו זו לשמעון, על פני לעבור לפני המתפלל.

מלבד ההפרעה לשמעון בתפילתו, הוסיף לוי וטען, הרי גם שמעון צריך להיות מעוטף בטליתו בשעת תפילתו, ואם כן גם מחמת כן לכאורה אינו נכון לקחת ממנו את טליתו.

ואילו ראובן טען, שהיות ואף העומד באמצע תפילתו, מותר לו לתשוק ולשמוע את הברכה. הרי כמו שמותר לו להפסיק לצורך שמיעת הברכה, כך גם ההפרעה בענין הטלית היא מותרת, שבלעדיה לא אוכל לברך. ובאשר לטענת ראובן מעלת העליפה של המתפלל בשעת התפילה, היות ובעליה זה יפסיד ברכת כהנים של שנים, כמדומה שבעבור זה עדיף לוותר על מעלת העיסוף בחלק מהתפילה.

השאלה היא, הצדק עם מי ?

מעניינא דסדרא

"וכל המתעטף בטבעו מהווה תולעים, ולכן לא יועיל לסגן אותו כי כל בגד וכל דבר אשר יעבור בו החומץ יעבור בו ג"כ התולעים..." (ספר הברית מאמר ו' פ"ג).

היאך לכאורה יש להקשות על כלל זה, ע"פ פרשתינו.

לרפואתו השלימה של מרן רבינו הגדול רבי יוסף שלום שליט"א בן חיה מושא בתוך שאר חולי ישראל

לרפואתו השלמה של האברך החשוב ר' יוסף בן מלכה בתוך שאר חולי ישראל

לרפואת השלמה של האשה החשובה מרת רוחמה חנה בת גיטל בתוך שאר חולי ישראל

© כל הזכויות שמורות ל"איחוד בחידוד" ולרבינים הנוכחים - ארץ ישראל

תשובה דבר

אין להכיר בשום פנים ואופן על פי הכתוב כאן הלכה למעשה

תשובה ל"מעשה רב"

בתשובה לשאלה, האם עירב שבועות שחל בשבת מותר לומר שהולך לישון כדי שיהיה לו כח ללמוד תורה בליל שבועות.

מחול אסור הכנה

א] אסור הכנה משבת לחול לגמד מקרא וממוצא חפצך וכו' כדמבאר בשבת ק"ג א, וע"ש ק"ח א, ו"ת, קערות שאכל בהן ערביית מדיחן לאכול בהן שהתירו לו מן המנחה ואיך שבו אינו מדיחין. ואמנם מצוינו מקומות שהתירו לעשות ערובות שיש בהם משום הכנה, אלא שהתירו שלא ליערש עושה לזרוך חול, כמ"ש בש"ע ת"ז ב', "המערב לשני יו"ט בל גלויות או לשבת יו"ט... עירב בגרלינו בארשון צריך לערב בגרלינו בישני, והוא שילך ויעמוד שם באותו מקום ויחשוב שם בלבו שיקטע שם שביטה, ולא יאמר כלום, *ממנ שילעו לעשות שום הנחמ מ"ט לשבת או משבת ליו"ט אמילו בדבורו*". וכע"ז ע"י ש"ע תק"ג א, "ממלאה או מקדירה הורה, א"ע"פ שא"מ"צ אלא לחתיכה אחת", וכתב במ"ב סק"ו, "הסכימו בשרא חכמינו, דמ"ל תורה של תאמר בהפיה שמבשלת לצורך לילה, ומ"מ בדריעב אינו נאסר ע"י".

ואיתו בש"ע א"ח ס"י ש"ז א, "ודבר רב"ש, שלא יהא דידוך של שבת כדירוב של חול, הלכך אסור לומר דבר פלוני דבשר למח...". וע"ל ס"י ש"ו א, "ממוצא חפצך, חפצך אסורים, אפילו דבשר שאינו עשוי שום מלאכה, כגון שמעין וכסיל לאותו מה צריך למח...". [מה שתיקעם לב' הלכות, משום דשם האיסור מה שניע"פ עושה מנחה חול, שמעין בגבסין, משא"כ כאן שהוא רק דביבור. ועוד חילוק, דשם מייירי בעסקות כדברים אסורים, ונתחייב המהרב ב"שם הסימן: "באיהם חפצים מותר לדרב בשבת", וכאן ונתחייב עוד נוסף, שום בלא שיהא מעולה, עצם זה שמדבר בדרך שמדבר בחול אסור, וכולל בתוכו כמה חלקים מחלקי דיבורי חול וכ"ש הסימן: "יניד שבת לחתיכה דביבור וכלכלל אסור לומר דבר פלוני בש"ע למחר".]

וע"ש במ"ב סק"א, וכל האיסור דוקא כשיכיר הדבר שמתעסק בצרכיו, בדבר עובד על איסור "א"ת תשיב משבת וירק ממוצא חפצך" (נ"ש בפמ"ג א"א סק"ג), משא"כ שאינו ניכר.

והנה לא פירש המחבר באיזה דבר פלוני" מה פירש, אם מדבר על איסור או אפילו מדבר היתר רק שמייירי למחר, וכמ"ל וכתב"ל על דבר זה מצד שאינו. גם לא פירש אם אסור לומר על דבר היתר שעושה בשבת, שעושה לזרוך אחר השבת.

הכנה משבת לחול דבר מצוה

ב] ובמ"א סק"א א"ת כתב. "אפילו דבר מצוה", ובאר"ש מעתיק, ומציין שמקורו בס"ח ס' רס"ו. ו"ח"ה"ח: "אשבת לא יאמר אדם שישן כשעושה מלאכתו במצוה"ש, שאסור לומר למחר אעשה, אפילו הוא לכתוב תורה, ממני ממוצא חול, ונתן שם בשבת שעושה החול, אלא יאמר ננוח כי שבת היום". מפשטות לשון הס"ח נראה שהאיסור לא משום שאומר שעושה מלאכה למחר, אלא משום שמתכוון לא לצורך השבת. ולכא"ז זה איסור מצד מה שמראה הלכה בשבת לצורך החול. והוא פלא, שהרי אין איסור לומר אעשה דבר מצוה למחר, ולמה יאסר לומר שישן לצורך מצוה. וע"י ברב"כ ס"י ש"ז ב"ש הדי"א, שמתיר לומר אכתוב ס"ת למחר.

לומר שישן לשם מצוה אלא לצונ שבט

ג] וכבר הרגיש בזה האלחנה רבה, וכתב, "וא"כ עיינתו בס"ח דמייירי כשאומר יישן כדי לכתוב ס"ת למחר וכו', דאז אין תענוג שיהא בשביל כבוד שבת, אבל אומר שיעשה מצוה למחר, מנלן [לאסור], ואדרבה משמע שבת, ש"ו ס"ו דמותר, וכ"מ ממש"ב בשם הכלב"ג. ומבואר בא"ה, דנאמר כאן איסור חוץ שיהיה כבוד אסוריה שמושלם בכבוד שבת, וכלשון, "דאז אין תענוג שיהא בשביל כבוד שבת", וכן משמע מלשון הס"ח שמי"מ: "אלא יאמר ננוח כי שבת היום", ואם רק מצד איסור אחריה שבת, ולא היה לשם חסידים: ישאמר: "אלא ישאוק".

ד] ו"ב'תוספת שבת" ש"ו, מביא את קושיית הא"ר מ"ס"י ש"ו, וכתב "ולא קשה מיד, שאני תוס' דיבא צורך דיבורו, משא"כ בזה שישן בשבת צורך דיבורו, וא"ל מקיף חפצי שמים". וע"י בפמ"ג א"א סק"ב, וכתב, דחפצי שמים מותרים דיבורו, והיינו בני ש צורך בין אין צורך, וכמ"ל בעצמו שם ב"ה לחי' על התוספת שבת. וע"ש בפמ"ג בא"ה שם, שכתב, "ולישן ס"ת לכתוב ס"ת בחול, השינה לאו צורך שבת, אסור, רק לומר כן, אכתוב ס"ת בחול, משמע דמ"י, וצ"ע בזה". ולכא"ז צ"ל מה אוסר לישון שמים דלאו צורך שבת, הא מ"מ חפצי שמים הוא, ומאיזה טעם, וביתור, דבדבריו משמע שום אם אינו אומר לה מה אין אסור, עדין עשוי שיהא נשאינה שבת אסור. וצ"ע.

גירסת המצוה השק"ל דברי הספר חסידים ס' רס"ו

ו] והנה במצוה"ש שם, שני"ג דברי הס"ח, וכתוב דיש לשנות הגירסה, "ולבשמי"כ לפנינו קשה, איך נתן טעם על א"ל יאמר אדם שישן וכו' וכו' שאסור לומר למחר אעשה כן, תיפוק לה העסק מה שסיים בסוף פ"ג שראה (מה שישן בלשבת) בשביל החול. וכן למה הוסיף [למחר] בסוף ליתן עוד טעם ממני שמדברים כו', הלא כבר אמר שאסור לומר [למחר] אעשה כן. ולא ע"כ שהדברים נדפסו בטעות, וכצ"ל: "אלא יאמר אדם שישן כדי שעושה מלאכתו במצוה"ש, מפני שמראה מה שישן ונתן בשבת שעושה בשביל החול, אלא יאמר ננוח כי שבת היום. [ועוד דין מוסף הסימן] ואסור לומר [למחר] אעשה כן אפילו כן לכתוב ס"ת תורה". ובהו אתיא הכל על כנו".

ו] ובדברי המצוה"ש מפורט גם, מה שהמ"א חילק ב' עניני הס"ח, וציינם בשני סימנים נפרדים, דבס"ל ש"ו סק"א לענין האיסור לומר דבר פלוני אעשה למחר, כתב "אפילו דבר מצוה", שהו עשה להלכות של 'דבר דבר', ואילו את ח"ב ש"ל לא יאמר בשבת ישן כדי לעשות מלאכתו

בערב", מביא בס"י ר"ג, ששם מדבר הרמ"א על ענין שינה בשבת למי שעונג הוא לו. ואין זה רק מצד איסור ממוצא חפצך, דאז רק בחפציו אסור, משא"כ לדרב מצוה, אבל יש בוה תוספת חסרון מצד שמבטל הכבוד שבת בזה, שאומר כן, וכן משמע בפמ"ג ב"ש ס"ו שם, שכתב ע"י" מ"א לא יאמר יושן וכו', *ממ"ס הר"א א"ת ב'* אפילו לכבוד תורה, אלא יאמר כי שבת היום, יע"ש היינו שינה בשבת תענוג, ולמלאכה בלא"ה אסור להזכיר, שלא יהא דיבורו של שבת כשל חול, אלא אפילו לכתוב תורה, דאפשר להזכיר בשבת, שהם צרכי מצוה, דאפשר אפ"ה עיקר הדיבור בשביל עונג שבת". וכנראה כוונת הרמ"א במש"כ "ממ"ס ה"ר"ה, לומר, דזה כוונת המ"א, שהאיסור מצד ביטול עונג דשינה, ולא מצד איסור ודבר דבר.

ו'במ"ב ס' ש"ז סק"א א"ת כתב, "יש שכתבו, דאפילו דבר מצוה כגון כתיבת ס"ת וכוה"ל, אסור לומר אעשה למחר, אבל בא"ר וכן במאמר"ר וברכ"י חולקים עליהם, וטורחים דכל לצד מצוה שיר, ונ"מ נכון לתחילה"ל, לחמירי טעמין צורך לזה דיבורו היום, ע"י בתוספת שבת. ואם תמייירי שיתרשב דבבר, אז כמ"ע שיר לרוזו נפשיה, דאמריה לגבוהה הוה כנדר. שם בתוספת שבת".

האיסור לכתוב שבת שנה בשבת בשביל יום חול

ז] ובס"י ר"צ ס"א, נראה שהרמ"א, אב"ט רגיל בשבת אפילו אל ביטולו ע"י עונג הוא לו", ובמ"ב שם סק"ד, "אבל לא יאמר נלך יושן כדי שנוכל לעשות מלאכתנו במוצ"ש, שמראה בו שנת וישן *שבביל יומת החול*", והנה הלשון *כדי* שנוכל לעשות מלאכתנו במוצ"ש, משמע ב' חסרונות גם שמדבר על מלאכה, וגם שמדבר על מוצ"ש, אבל המ"ב מייירי את טעם האיסור משום שמראה שנת וישן – *שבביל יומת החול*, ומדבר את טעם לדון ולומר דגם שמדבר על לימוד תורה, ולא שמראה שנת וישן בשביל יומת החול, אסור, דס"ס מראה שישן לצרכי חול. [ח] וע"י ח"ב"א הלכות שבת, כלל ז' סוף אות י', שכתב "ולא יאמר אישן בשבת, כדי שאוכל להיות ניעור במוצ"ש, דהוי מכתיב לחול", וה"ה שח"א"ה האזכיר כלל עניני מלאכה, אך על צעם אפילו עושה כן בשביל מוצ"ש, אסוריה משום דהוי מכתיב לחול. ולכא"ז הוא טעם חשב, אל כדמשמע מ"ה"א ו"הפ"ג ב'בדוקות לשון הס"ח, דהוא מבטל כבוד שבת שאינו נח לשם שבת, אלא שהוא איסור רגיל דמיון, והרי אפילו כשהוא לדרב מצוה, אם אין לו צורך, נכון לתכתיב לחמירי ולתשוקו מזה, כמ"ש המ"ב בס"י ש"ז הנ"ל [קצ"ע ש"המ"ב א' ציין כלל לח"א].

הגדל בין האומר אישן כדי שמראה ע"י במוצ"ש לאומר כדי שאלמד

במוצ"ש

ט] ואולם נראה, דעד כאן לא החמירו דיבורי שכוה, רק כשאומר, שישן בשביל להיות ניעור בחול, דמפרש שעושה כן לשם חול, ואז א"ע"פ שכונותו בשביל המצוה, יש לימנע מלאומרו, אבל אם אומר אלק לישון כדי שיהיה לי כח לעסוק בתורה בלילה, או אז אסור כלל, דכמו שאין איסור לומר בשבת אלק לישון כדי שיהיה לי כח ללמוד, א"ע"פ שהוא מפרש לשם עונג שבת, אין בוה חסרון, א"כ מה איכפת לו שאומר שילמד בלילה, הרי אז עושה כן לשם היום חול, אז עושה כן לשם הלימוד, רק שזמן לימודו הנגזר לו יהיה בלילה, ואין אז *עושה כן לשם חול*, ו"ל אין ענין לו כלל לצורך החול, רק להיות הלימוד אז ענינו, וברגע ויהא יש שאומר 'אישן בשבת, כדי שאוכל להיות ניעור במוצ"ש בלשון הר"א", דכיון דלא' פירש לשם דבר אחר, רק שם לחיול, ויהו יעורר *חול*, ולא כמכין מדי לחול, שעושה שינת השבת צורך לחיול, שהו חסור, וכמ"כ כשמפרש כ"די לעשות מלאכתנו בערב", דבפשטות לשונו מדבר שמיכן שכתב לצורך החול, ובפרש שהלשון *מלאכתנו* משמע מלאכה רגילה שאסור לעשותה בשבת, וא"כ ישן לצורך מלאכת חול, הוא אמנם אסור בס"ח, אבל לומר ישן לצורך מצות ח"ת, אין מפורש בפרוסקים א"ל איסור ביתו".

ויובהו, אם לא לרוז בני בחי"ש שישונו כדי שיהיו ניעורים לשיבות, בדוה יש לצרף גם טעם היתר שכתב המ"ב בס"י ש"ז ה"ל בשם התוספת שבת, דכל לדרב מצוה, "אם תמייירי שיתרשב דבבר, אז כמ"ע שיר לרוזו נפשיה", וה' דכוותה בניד"ח.

אולם ראה זה חדש, בעירוה"ש ס' ר"צ ס"א, שכתב, "ואסור לומר אישן כדי לעשות מלאכה בערב ואפילו כדי ללמוד בערב, דהוה מכתיב משבת לחול, אלא יישן כדי לנוח בשבת". הרי לפנינו איסור להדיא בניד"ח. ובש"ת אור לציון ח"ג פ"ה ח"ג פ"ה (קצ"ה) כתב: "ויכין שעוירים בעל חג השבועות, רגילות היא לישן בערב על השבועות, וכ"ל להשאר גוריל בלילה, ונראה שאל"פ שישן לו לאדם לומר שישן בשבת כדי שאעשה מלאכתו במוצ"ש... מ"מ אם חל בשבועות במוצ"ש, נראה שיכול לומר שישן בשביל להיות ע"י בליל שבועות, כיון שהוא לצורך מצוה, ואין הלימוד דבר חול אסור שבע"כ. גם בש"ת באר משה ח"ו ס' נוקט הליתר.

ש"ר ש"ש שבת ב' ז' וזכור ח"ד ס' מ"ו אות ב', על השאלה "האם מותר לומר לישן כדי שנוכל ללמוד במוצ"ש". וכתב: "האיסור הוא משום ממוצא חפצך, דאסור לחיך עצמו בשבת לדרב שאסור בשבת, ומכיל לא לדרב מצוה מותר", ודקדק בלשון "שאינו הלימוד עצמו", שהיה לו ומוציא דבר מצוה אחר, אבל עצמו כן לדרב, דזמנת הדינים המאורים ברס"י ש"ו, וע"ש בס"ו לענין דיבור בחפצי שמים, שמתור לומר א"ע"פ שע"ז מכין את השמיעים שעושה כן בחול, אכן מילותיו טוב, והואיל ונפק להדיא מפי כתבו של פירש עורך השק"ל, להחמיר בו, "אל דשאי"ת עדיף.

תשובה ל"חילוקא דרבנן"

בתשובה לשאלה, איך ליישב את פרש"י במדג ג' כ"ט, "משפחת בני קהת יחונ וגו' תימנה, וסוכוכי להם דגל ראובן החוונים תימנה, ואיך לרשע ואוי לשכנו, לכן קוד מהם דתן ואביהם ומאתים וחמישים איש עם קרח ועדתו שישמשו עמיהם במבוקתאם", דמשמע שעשעו ורשעים משום שימנעו עמיהם

דאמנא דם ברובים כמפורש שם, אבל א"ח"כ חזר לתימנה ומפורש דהוא גם לקבות, דכתיב שם, (א"ל), "זה ח' תרומת מתנן לך תנופת בני ישראל ק"ל נתתם ולביתן ולבנותיך את חלק קנולם כל טורח בביתן יאכל אתו", הרי דגם 'בנות' כלכל, אלא אימת אקריה דבית קנול למלך על הרפה, וכלכל זה גם לענין דין פדיון ובר דסוקי ל"ה, אלא דנראה נ"מאנא שיש תרומה דם בנות בכלל. ובמת' א"ל למה לא דקדק בן החת"ש ליישב דבר החוס, ד"ל ללמוד מדסוק דין כורח לתרומה, בתרומה כתיב להדיא דם בנות בכלל. וש"ו"ש בשו"ת א"י אילנות (ח"ה ח"ה ס' כ"ה פ"ל), שהעיר על דברי עירוה"ש כאמור, וכתב, "זהו חששו דהוה שכתוב שם ב"פ מפורט בני תרומת הקדשים תתלי כן לבגדי הלבנות וכו', ומוסב דר קל האכילה, וכן חנוונת לתימה, ומבואר כן בהגדה שם ברב"מ"ש שם ב"ה מ"א כבורים הלכה י"ע"ש, ור"ע"ל דיון דל עניני קאי באכילה וכו' אבניתא, א"ל אין לקדוק מה עניני כבוד, דה"ל דלכל יחיתו ש"ל ללמוד דחמ"ס תורה וכוה"ל לתימנה דמ"א פירון אלא לקיים בה מצוות תורה שישתן ה"ל ובהו נתת ס"פ החת"ש לחמירי דר מלאת מתב' אלא ובנינו נ"ל כל כבוד נפיה, דמשמע דלא אמיט' לתימנה' לכתנת, דאילו מדכתב תורה לכתנת בני תרומה, ו"ל דהוה קל לענין אכילת התרומה ודכרובים ברב"מ"ג, דקראי דלך נתתם וכוה"ל לבנותיך, וא"ל באכילה.

וע"ל עוד כספר פנינים מבי מדשא"ב בפרשומות כ"ה מה שפלפל דבדרי החת"ש 8 ואילו כונת החת"ש קל לענין דיתור עדיף לאומד מפרשה שבאמרה דר ציווי חא"פ דקת, רות' אל"פ מבי דנראה דאומד דר סיפור דברים, אבל מ"ל פירש כפי' לקבות, דא"ל אין מדרש דל לקדוק דלא מקפידין בזה מקבל פדיון.

9 ואמנם רש"י פ"ג א"ל דאימת אבירות ל"ה א', דמ"ל לרז' לרובן, במשאות מינין, ביומי סוף יובימי ומ"ל חת"ש ח"ה חתחו קמאי, י"ה היכי כלל לרובן במויניו כי אלא טעמ' ומרש"י ביומי יוסן, מ"ל היקבה, ביומי חטרי, דריכת הגתות הברדים" וע"ל כפי"ז ב"ב"ק (ק"פ"א א') א"ר"ה לא היקבה, וכו' ונתרדתי (כ"ז ב') ר"ה גנג ניסן וכו'.

10 והנה דברי התורת יוסן, ואולי מוסקין על הא דאימת ביש"ע ה"ל בס"ב, פ"ל מ"י שאינו משיירי ח"ב, וכו', אלא כפי"ה ה"ל איתא דאין להסיר המפה והלחם וכו' כ"ל, ומשמע שם ב' דינים נפרדים.

תשובה לשאלה האם להפסיקו באיין זה שבוה אסור

לקרח, ואילו במגילה י"א איתא, "הוא דתן ואביהם. הן ברישעם מחוללתו ועד סופו".

או"י י"ל, ולכן דרש"י עפ"י המדרש נחנחמה אלא, וכתב "לכן לכן מהם דתן ואביהם", דהיינו לא שלכן הרשע וגם הם, אלא דלכן לקח, כי על רשעינות אחותו שהיה להם לא נתחייבו עונש כוה, אבל כיון שנמשכו אחר המחלוקת, הרשיעו כמותו ונתחייבו עונש כעונשו".

ועוד י"ל, דמשום שיהיו רשעים וחמישים איש שעד עתה לא היו רשעים, מנא המדרש יחד עם המתאים וחמישים, א"ע"פ שגם בלא"ה הרשיעו דתן ואביהם.

תשובה ל"מכין חידות"

בתשובה לשאלה, איזה דין מיידיני שבועות? נוהג בשנה זו ב'ל' סיון.

שבט קל"ט ב' איתא, דקדוק דם בעירי"ט אסוריה משום ערב שבועות, ובערב שבועות אסור משום "דנפיק ביה זיקא ושמייה טבוה, דאי לא קבלו ישראל תורה הוה טבא להו". וכתב במצוה"ש סוסי" ח"ת"ה, "ונודע על ההזמנה שאיירע לאבותינו ענין זה, כמה כשיעור זמן ההוא, שוב מתעורר קצת מעין אותו דבר וענין ההוא".

ובש"ת בש"ע ב'רונא ס' ק"ח, כתב: "עוד העיד לפני מ"מ איך הר"י לוי על מהר"י בעירוה"ש, חל שבועות ביום א' וביום ב' ובע"ש נכנסו למרחץ, וימחה בבתריים מלקחין משם, וכו' ס"ל חדשיב בערב יו"ט, ולא אשגוהו ביה והקיוו ונסתנו, ואמר, תתיי' להו דלברו אומ"ר הר"ל יו"ט".

והרמ"א בא"ח ס' ח"ס"ה י' כתב, "והנהגו שלא להק' דם בשום ערב יו"ט, ואין לשנות". וכתב בעירוה"א שם, דכונתו לאפוקי מרבינו פרץ (הובא בס"י תשב"ץ אות תקל"ו), שכתב דהאידיא דרשו ביה רביב א"ל לחוש. ואולם השו"ע לא הזכיר זה, וכנראה דס"ל כהר"ם, וכן נוקט פ"ח"ח. וי"ע"א גם מצד דמתיירא סכנתה יש לחוש לשלילת מהר"י ב'רונא ה"ל כיון דגם בערב שבועות נופא ליה לפלוגתא, ולכא"ז ל"ל דגם מהר"י ב'רונא נופא לא משטטא ליה לאיסור, דהא כתב דמהר"י אמר 'תייתי להו ועדברו אומ"ר מהר"י"ל, כלומר, לא לאיתי ראייה מנדסתכנה, דאסוריה הקוה הוא גם בלי"ש שלפני יו"ט. רק שעתה להם שיעבור על דברי מהר"י".

וע"י במ"א סוסי"קט"ו, שלענין לעשות שרעפפ"ן בערב יו"ט, שחלקו מהר"י וי"ל ומהר"י א"א מותר, וכתב בזה ע"ש, "ונראה ל"ל דע"פ"ש בערב שבועות יש להחמיר, דהרימא סכנתה אדר"כ סוף פ"ח דשבת, משא"כ בשאר עירי"ט שיהיה דר גזירה דמראה משום ערב שבועות". וי"ע"א לפ"ז א"א גם בלי"ש שלפני שבועות יש להחמיר יותר משאר ע"ש שלפני יו"ט".

והנה במ"א ה"ל מביא שמהר"ל התייר שרעפפ"ן בכל עירי"ט, כולל ערב שבועות, שיהיו חמ"ר שיהיו יום דין, וכנראה דמשום דיש בו גם קצת סכנה. ומוסיף ח"ה"א וכוה"ב, "ובליל"ה יצאק ושמייה טבוה, דאי לא קבלו דם, חוץ מלי להושיענא רבה". ולכא"ז למה לא חשש גם לליל שבועות, וא"ע"פ שבהר"י א"א מביאה הוה קצת זמן דין, שהיו עושין הפלות מלידות או, ז"מ א"א לא כללה שייך ליום שמלחמות, שהרי בעצם המ"א יצאה לדון על כל בלי"ש יו"ט, וצ"ע.

תשובה ל"מעניני סדרא"

בתשובה לשאלה, במה שכתבו התוספות בקדושיין (ח' א' ד"ה רב כהנא, לחד תיורצא שם), דרב כהנא ישראל הוה, והיה לוקח פדיון הבן בשביל אשתו, היאך לכאורה נסתרים בפרש"י ע"פ פרשתינו.

הנה לענין פדיון הבכורות שפסדו במדבר בכסף, ואמר בפרשתינו (י'ג') "ונתחת הספ לראון ולכבונו פדויו מעדפים בהם", ולאורה רש"י (א"ל) מהכא לדורות, דכל דמי פדיון הבכורות, ינתן להנינם זכרים, מדכתב בלארן לבנינו, וכ"כ הרמב"ם ס' מ"ה הלכות בכורים י"ח"ו). "וכן פדיון הבן לכתיב כהונת, וכ"כ נאמר בו ונתת הספ לאהרן ולבניו". וא"כ לפ"ז צ"ב דברי תוספת ה"ל, שכתבו ב"ל תיורצא, דרב כהנא אף שהיה שוה א"ל לא היה כהן, ואמה שהיה נוסל דמי פדיון הבן היינו לצורך אשתו שהיתה כהנת, וא"ע"פ שאין דמי פדיון אלא לזכרי כהונה.

וכן הקשה הרשב"א בתשובה (ח"א ס' תתלו"ו), על דברי התוספות, "ומורי הר"ם שהיה נשאל אם יכילנו ליתן לכהנת כבוד לפדותה. והשיב דלא. ורואיה מפרק הורוע והלחיים (חולין ק"א ב'), ועולא יהיב מתנתא לכהנת וכו', ואימתיק רבא לעולא וכו', ואמא דפמשיא ליה כל היכא דכתב אהרן ובניו' אהרונה' כהן א"ל כהנת'. ונפרשה במדבר סיני כתיב (נ"א), ויתן משה את כסף הפד'ים לאהרן ולבניו, ואיתקש להדיא כבוד אדם כבוד הבמה סתמא. ודלא כפי"י שפירש בפ"ק קדושיין שם, יב"י כי הוא רב כהנא לא היה כהן, אלא בשביל אשתו שהיתה כהנת". ולכיון זה ממש הלכה הרא"ש שהיה בכורות (הלכות פדיון כבוד ס' ד), ובש"ת הרא"ש כל מ"ל ס"ג.

ואכן יעיון בש"ת חת"ס (י"ד ס' ש"א), שעמד בזה וכתב, "ואו"ל ס"ל (להתוספות), איך דבפ"י קרן לא כתיב 'אהרן ובניו', לא לייפין דורות מפדיון מדרך, אלא ללפנין ממדבר לפסור בני כהנים וכוה"ל, כמבואר במס' בכורות י"א א', מ"מ ש' לחלק, כן צריכים לדחוק".

ורצ"ל, דבפ"י קרן (ט"ו ס"ו), נאמר דין פדיון כבוד לדורות, ולא נזכר שם 'אהרן ובניו', א"ל כ"ל דם בנות במעמד".

ואמנם יעיון להחתי"ס בחולין (ק"ל"א א', ד"ה והנה בפסק), שכתב על דברי הרש"י שה"ל, "יתורו היו לו להביא מפי' קרח גבי מנותת כהונה, כי ב'פ' במדבר אינו אלא סיפור מעשה יתו' משה סכף הפדיוס לאהרן', אבל ב'פ' קרח עיקר מצוה נאמרה לאהרן", ולא הביא החת"ס ש"ל ליישב דברי

העם דברי הספר הג"ל. א"ל דברי דרבי ר' ושארא אמריה ה"ל, היינו אנו גם כן עמד בזה הג"ל שם, וכתב דרבי ר' ושארא אמריה ה"ל, היינו לבני בבלי, ודברי הספר קאי לבני א"י, דאין סוף הקציר שני עשרי השדה שיון בשניהם.

וא"כ נראה גם הא דאמר רבא דבימי יוה נתן הקציר, דבאמת קאי לענין קציר ויבוא ח"ה יורדו, ולא לא מצוה שהיו טורדין גם בקציר שבועות (אפשר שיהי' בבבל על הקציר דחמיסי ששורים שבוה, אבל מ"מ מבוואר דלא מציונו שהיה פוטון רבא מבלוא אצ"ל מביא קציר ששורים ששורים).

וע"פ דברי אהר"י יתור ע"ה מה שהקשיתו אמה דנתן תענית י"א (א'), "שאלשה בורחשושן שואלין ד"א חגימטיס, רבן גמליאל אמר שביעה בו, והתענית יו"ט שיהי' החתן דין שיעי' אחרון שגישארלא מחר פרת", ולאורה תימה, היאך שיש לומר דהתורה חלה על השבועות מביא הקציר, והלא מציונו לענין בקשת שמיים ח"ש הכמיל על האחרון שגישארלא עד שיבוא למה פרת, וא"כ מ"ל לענין א"ל השבועות, הנה עישעש שיהיה ר"ה אלא כבלד, אבל אמתיי' הררחוקים שבא"י איבא ס"ו י"ל מהלך קודם שיהי' וכו', וכו' לאורה, והנמצא שלא היה מנייה בעת הקציר כלל. אבל לרוב דברי הג"ל, ל"ק לארתי, דהוה דמפרש הג"ה דאין אמריה א"ל, היינו לבני בבלי, ו"ל פירש דם בזמן בימינו, קודם ששלו בבל כלל, מ"ל לאותם היינו רחוקים בא"י עד מהלך ט"ו ימים, אבל ע"ה הקציר מוקדם מפי מנחם הקציר שבא"י, וכמו לבני בבלי, ודברי הספר הג"ל קאי על עיקר יושבי א"י שלא היו רחוקים כ"כ.

וע"י בריסא דרש"י כ"ה א', דמקור הא דתענית היה מקום יו"ט, היינו בזמן הקודש דא"ל אין נפשיי ישראל, ולכן מהם שיהיו חולין מ"ל, וא"כ בזה צ"ל כאמור, דהתורה חלה וכו', וכו' שישב א"י, שאלמה היה אז מקו הקציר, שמיני' כ"מ מיקוץ הרחוקים, שכתבו רבא בעקציר. אבל לבני בבלי שבת החובק קאי כל ישראל, כיון דלא נפשי, א"כ לא היו דרים ברחוק כ"כ, והיה זמן הקציר שוה צאל כולם.

10 והנה דברי התורת יוסן, ואולי מוסקין על הא דאימת ביש"ע ה"ל בס"ב, פ"ל מ"י שאינו משיירי ח"ב, וכו', אלא כפי"ה ה"ל איתא דאין להסיר המפה והלחם וכו' כ"ל, ומשמע שם ב' דינים נפרדים.

התוס' כמו שכתב בתשובה ה"ל, ומשמע דבאמת ס"ל להחתי'ס דאין למעו מאה א"ו קרח מלא כתוב' אחרו ובניו', כיון דממשע סע דעיקר הגמרא אבדא אחרו, ולא לבנותיהו'.
עוד כתב החת"ס בשו"ת ה"ל ובחולון ס"ג ב' לדחוק ביישוב דברי הנתוספות, דאפשר דבדרישה שייטתם בוטסה ח"ב ב' ד"ה כהן, שהביאו שם הישועלמי (עיי' ירושלמי סוטה פ"ג ה"ג), דהא דממצינן נישין בכהונה, א"ו מקרא ד'הארון ובניו', אלא מקרא ד'תחתיו מבניו' (ויקרא ו' ט"ו), וא"כ נראה, דבני פרוין, אבינוי נאמא ד'הארון דבני מדבר, קאי גמי לבני דורות, אבל כיון דלא כתיב בני פרוין 'תחתיו' מבניו, גבי בני מדבר ובני בני דורות, להכי אין למעט עיקר מקבלת פרוין. ואמנם מסיים החת"ס בחולון שם, וכתבתיו זאת ליישב דעת תוספות, אבל סווגיו דעלמא של ליתן פרוין אלא לכהן, ולא לכהנת".

תשובה ל"מעניני מומדעא"

בתשובה לשאלה, היכן מצינו לענין חג השבועות ד'התורה חסה על ממונן של ישראל?

א. איתא בבוהים (ו' ב'), ר' שמעון אומר, בכשי עצרת למה הן באין, בכשי עצרת שלמים ניהו, אלא שעייי עצרת למה הן באין, על טומאת מקדש קדושו, וזרק דמו של ראשון, ושי נלמ קרב, על טומאה שביעית בין זו לזו, ואמרינן דהתורה ראוויי חי ישראל להקריב קרבנותיהו א"ל על כלא שעה, אלא שחיטת הכתוב'.

ורפשי, "שעייי עצרת. בני עצרת כתבינו שני שעירים, דא תבורת הכניס, ועשיתם שניי עזים אחד לחטאת, וחד בחומש הקדוים למוספין, וקויל' במ' שבועות (ב' ב'), שעייי הרגילים באין על טומאת מקדש וקדושיהם א"ל בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף".

ושם ב"ה א"ל, פרשי", אלא שחיטת הכתוב, חסך מעונותיהם ולא דקדקו לחסיה, לפי שאין על מומונ'.

מבואר, דבמחש' שחייבה התורה לענין חג השבועות, שייבאו ישראל ב' כבשיים כדי לזכר על טומאת מקדש קדושתו, שי לפמוד לשאר ימות השנה, דבאמת בעל כולו ושעה היו ראויין ישראל להקריב כן, כדי לכפר על ספק טומאה כיוצא', אלא שהתורה חס' ממונן של ישראל.

עוד מצינו מיראד ד' ד' שמעון לאידך גיסא, דבתח שבועות גופיה התורה חסה על ממונן של ישראל, וכמבואר בספרו פ' ראה (פ"ו, וברפ"א הוא בסי' ק"מ), ר"ב שמעון אומר, כפסח הוא שאין עונות מלאכה, ובעדפה זה שבעה, חג השמנה, עצרת שהיא עונת מלאכה, אינה אלא יום אחד בלבד, וכבשיים חסך הכתוב בשלש ימי.

ובביאור ר'בנו הל"ש של כתב, "עצרת שהיא עונת מלאכה, דהיינו זמן קציר, דכתיב בה (שמות כ"ג ט"ז) 'וחג הקציר', אינה אלא יום אחד בלבד. מלכא קמחא הכתוב על ישראל, ולא יבטלו מלאכה אלה, דהתורה חסה על ממונן של ישראל".

ואמנם יליע, וא"כ הלא כסיפא דהאי קרא כתיב גמי, 'וחג האסף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה', והיינו חג הסוכות, שהוא עת האסוף, ונכח ס' בזמן הסוכות טריטורית מלכת האסוף, כמו בעת הקציר, ולמה טאבש שחיטת הכתוב שבועות ימי מלח.

אולם ל', דעיקר האסוף הוא בצאת השנה' לכינישא דקרא, וא"כ חג הסוכות הוא יליע האסוף שנעשה שמה, ו"כ הגע' באבאור לסרי, "שאין עונת מלאכה, דבפסח דניין א"ל הגיע עת הקציר, וכבר הכל זרוע ועומד בקמח, ושכוחת כבר נתאסף גרוין'.

אלא דאכתי להיק' לבני פסח, דאמנם שבועות הוא עת תחילת קציר 'חטיים', אבל גאם כל פסחה הוא עת תחילת קציר 'שעורים', והיינו מט"ז ניסן, ולכן הוא זמן קרבן הגומל.

ואפשר ד'קציר שעורים', הוא זמנה עיקר הקציר למאכל הפסח, וא"כ קציר חטים מלאכה ב'ל' אם י"א דהיא עיקר הקציר למאכל הפסח, ומא"כ קציר חטים חס הכתוב על ישראל, מפני שהוא למאכל האדם, ועיי' עוד".

תשובה ל"מעניני אגילתא א"

בתשובה לשאלה, הבה אדיתה בשם (וא"כ סי' ק"א ס"א), "אין להסיח המלך והלחם עד אחר ברכת המזון", היכן יש רמז להלכה זו במגילת רות?

איתא בסנהדרין (ו' ב'), "ואמר רבי אלעזר, כל שאינו משייר פת על שלחנו, אינו רואה סימן ברכה לעולם, שנאמר (איוב כ' כ"א), אין שריד לאכלו על כן לא יליע טובה".

וכתב ו'התורה חייט' שם, "כל שאינו משייר פת על שלחנו, אינו רואה סימן ברכה לעולם. שלם דבר שהוא מוצמצם ואין בו מותר, אינו בכלל ברכה, וכדאשכחן ב'אילוש שאמר (מ"ב ד' מ"ג), כל חומר ה' אצל הוהתר, ולא אמר 'ואכלו ושבוע', אלא לפי שברכת ה' היה באותו הלחם, לכך היה בחן ומורה, וגבוי רות נמי כתיב (ב' ט"ז), ותאכלו ותאמרו הוהתר, ואיאת במדרש רבה (ר"ה ה' ה'), ברכה שבה מביעה על אותה צדקה, דרישא דקרא ויבטח לה קלי, משמע קלי זעיר. ובגי שנת השמיטה כתיב, וצויתו אות ברכתני וישעתי וועקת את התהומה אלששל השנים, ובגי שנת נמי כתיב, ויזרח אלקים את הים השביעי, אמרו חז"ל, ברכו במן, שבינים הששי יזרח מלח משנה, היה כלם שומע ברכה של בו מותו".

מבואר דלכן יש לשייר פת בשולחן, כיון דאין הברכה באה אלא בדבר שיש בו מותר, וזה מצינו גבי רות, דזכתה לברכה בזמן שבמעייה, כיון ויעי' בספר 'משבצות זהב' מגילתו רות בקרב הא"ל (עמ' ג'), בשם שיח 'ויקח' להגוי' וייס זצ"ל, שהוכיח כן דין זה מבני רות, ובנינו אחר קצת, שכתב לדקדק בהא דכתיב עוד להלן (י"ז), 'ותלסק שברדה עד הערב ותחבת את אשר לקטה ויהי כתב כאיפה שעירים', דאי' ללמוד מזה, דמתוך שהותיהה רות מואבליה, והיא כרתה במה שלקטה אש' חס' לקטה שהיא אלת מלכא.

תשובה ל"מעניני אגילתא ב"

בתשובה לשאלה, היכן מצינו שהשנינו גט ע"פ במגילת רות.

בשו"ת הריב"ש סי' כ"ז, כתב לדון בגט אשר היה כתוב בו מקום מגוריו האשה, והיה כתוב כזה, "אנת פלוגית הדרה במקום טלמיס"ך, איברא דכבר נתן גטך חתיבת גט עונה במקום מגוריה אלו, אשר לכאורה יש לפסול הגט מאחר שו טעות בשם עירה של האשה.

וכתב על כך הריב"ש, "ולוא, חזרתי על כל צדדי היתה בזה, ולא מצאתי. לבד זה מצאתי, שנאמר, שמה שכתוב בזה 'הדרה במקום טלמיס"ך', ביאורו, שהיתה דבר מקום, ומלת 'הדרה' היא מליעל, לשון 'ישקבה ע' נעמי' (רות ב' ה'), שהוא לשון עבר, שהרי לא כתב 'הדרה עכשיו', ולא דדיירא, דהיא משמעו כשורת'.

ומבואר, דע"פ הכתוב ברו"ת ה"ל, התיי הריב"ש אותו הגט. ויעיי' מה שנו"נ בזה לכאן ולכאן, ואח"כ כתב, "וידעתי, כי רובא דעלמא יבינו לשון 'הדרה' הכתוב בגט, ורשובו לומר, 'עכשיו', והוא מפני שהגילות להזכיר בגיטין מקום דירת האשה, שחזרה לארורה, שהוא שמה של עירה. ולזה ראיתי לישא וליתן בזה עני חכמי העיר. ורבי דוראן נוטה להלקל, ור' יצחק בונאשחרוק חוכך להחמיר, מפני ההמון, שרובם איבארו הלשון מלרע. ומפני החומר שיש בשנייה שמו ושמה וכו', תצא מזה ומזה, וכל הדרכים האלו בו, איני רוצה לטסוך לעד דעת'".

ועי' גם בשפ"ל על דבדורי בשו"ת מה"לין בן סב"י ל"ג (ד"ה וכבר עלה דברתי), ובשו"ת מהרל"ב"ח סי' ק"ל (ל"ה עוד ראיתי להודיע).

וכמא"כ מצינו לזה בשו"ת הרדב"ז (ח"א סי' מא"ה), "ואני תנתיב בכל הגיטין ההולכים למקום אלו, לכתוב 'הדרה במקום פלוני', שמלח זו יש בה שתי משמעויות, מלרע ומליעל, אם היא עד עיוין במקום שתיחנה הבעל, מוטב, ואם עקרה דירתה משם, הרי כבר היתה דרה שם בתחלה, וקריא להי מליעל, ולא 'השבה משדי מואב', ויחלח על עם האנן', ורביס כאלה, הכא גמי 'הדרה' כבי'.

ואח"כ הביא דברי הרשב"ש ה"ל, וכתב, "ואע"פ שנראה מדבריו שיותר טוב הוא לכתוב 'הדרה במקום פלוני', לפי שיש מקצת המון העם שאין מבינים בזה הלשון, אלא הדרה עתה, מ"מ מסבירה לי שיותר נכון הוא לכתוב כן, לצאת לי האומרים שהמקום מעכב, אלא נחוש להגדולי העם שאין מבינים בזה הלשון אלא משמעותי אחר, לפי שיש כמה גדולי האחרונים ז"ל שכתבו שאם לא הזכיר שם עירה פסול".

קבלה אשתו לכתב חידה"

מי אני: ד'רות [המואביה]".

דמות הקשורה: **וַיְשׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֵאֲבוֹתַי שֶׁם הָאֶחָד עָרְפָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רֹת וַיְשׁוּבוּ שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנָיִם. רות א' ד' ועוד הרבה.**

ביוכות הקרבנות ולחתי – שרות ונולדה בזכות ארבעים ושנים הקרבנות שהקריב בלק זקנה.

שבלק הקריב ארבעים ושתיים קרבנות, כמפורש בפסוקים (מבדבר כ"ג א' - ב' ב', ו' ל"ט - ל').
שבלק את מלשולת הקמקמות בהם בלא ביקש מבלעם לקלל את ישראל, בזמות בעל (שם כ"ב מ"א) שְׂדֵה צַפִּים (שם כ"ג י"ד), וראש הפקוע (שם ס"ח), והוא הקיס שבעה שבועות, ועל כן אחד מהם הקריב פר ואל, מצאצ שהקריב חיזיו ארבעים ושנים קרבנות.

ובלא היה זקנה של רות, כדאייתה בוטסה מ"ז א', מנהדרין ק"ה ב', ר"ר ט', תרגום רות א' ד', וליע' שרי' ב', והובא בילקוט' מלכים (ר"ו ר"כ), דה"י תתריפ' רות ח'ר' (לשון הגמ' בסנהדרין), אמר רבי יוסי בר הונא, ורת בתו של עגלון, בן בנו של בלק מלך מואב היתה', ורת שהיתה בתו של עגלון ובת נכדתו של בלק.

ויע' בגיזר כ"ב ב' ה' והורית' ב' ב', ששם איתא, "ואמר יוסי ב'ר' חנינאי, ורת בת גבי של עגלון מלך מואב היתה", הרי שהיתה נכדת עגלון, ונכדתו נכדתו של בלק.

והנה ענין זה של יחוסה של בלק, נחלקה בו הראשונים, והבאנו בקצרה בהערה^[1] את דבריהם, אלא שיש בזה אריכות דברים גדולה, בראיות וקושיות לכאן ולכאן, ובישובים מגדולי האחרונים, וכבר הארכינו בזה בשיעור הראוי במאמר 'בענין תקופת ואורו ימי חייהם של בעזי רות', שהודפס בגליון ק"ד, פרשת מבדבר שת"ע, וראה שם ותרורו של נתח. ובזכות קרבנות אלו שהקריב בלק, הוא זכה שתולדו רות כדאייתה בניזי כ"ג ב' מ' סנהדרין ק"ה ב', "אמר רב יהודה אמר רב, לעולם יסעוק אדם בתורה ובמצוה, אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. שבשכר ארבעים ושתיים קרבנות" שהקריב בלק, זכה ויצאה ממנו רות', ופרשי' (בנזיר), "...וקרבנותיו של בלק הוו שלום לשם מצוה", והוסיפו החתום (סו"ט), "הינני שלם לשמה, דהקריבן כדי לקלל את ישראל".

וימים רבים הארמי – שרות האריכה ימים רבים, עד שראתה את שלמה בן נכדה וישב על מלכותו.

שלמה היה נכד נכדה של רות, בנו של דוד בן ישי בנו של עובד בנה, כמפורש בפסוקים (רות ה' י"ג - י"ז), "ויקח רועה את רות ותהי לו לאשה ויבא אליה בתים... ויהיו יתגלן בן... ותקראנה לו יששכרן שם לאמה לידן בן לקנמי ותקראנה שמו עובד ואחר אָבִי ישׁוּ אָבִי נָדָב", ושלמה היה בנו של דוד, כמפורש ל"ג ב' בפסוק (ש"ב ה' ז"ד), "וְאֶפְסָה שְׁמוֹת הַלְלוֹתִים בְּיַדְּכֶם שְׁמוֹנָן וְשׁוֹבָנָן וְנָתַן עֲלֵמָה", ועוד הרבה.

וירש האריכה ימים רבים, כפי שהארכנו במאמר 'בענין תקופת ואורו ימי חייהם של בעזי רות', שהודפס בגליון קכ"ד, פרשת במדבר שת"ע, ועיקר הידברים שזכנה לחיות מאות שנים, עד שזכנה לראות את שלמה הישועלמי על סגא מלכותו, כדאייתה בב"ב צ"א ב', שדרשו שי הפסוק (דה"א ד' כ"ג), "המה היוצרים וישבו נטעים ונגדה עם הפלך בלמאנתי וישבו שם", ל"ע. הפלך בלמאנתי וישבו שם. זו רות המואביה, שראתה מלכות שלמה בן בנו של בן בנה^[2], שנאמר (מ"א ב' ט"ט), וַיֵּשֶׁב פֶּסָא לְאֵם הַפְּלֵךְ, אֵלַי אֵלֶיךָ, לאמה של מלכות'.

ויע' ור"ר ב' ז', וספרי מבדבר ל"ה, הובא בילקוט דה"א תתריפ' (לשון הר"ר), "...מכאן אמרו, לא מתה רות המואביה עד שראתה שלמה בן בנה וישב ודן עינן של זונתה, והוא אחר כתיב (שם), וַיֵּשֶׁב פֶּסָא לְאֵם הַפְּלֵךְ, זו שבע'... ותשב לימיו, זו רות המואביה"^[3].

ששם פעמים נישאתי – שפעמיים נישאה רות, א בתחילה עם מחלון, ולבסוף עם בועז.

שרות נישאה עם מחלון, כמפורש בפסוק (רות א' ד'), וַיְשׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֵאֲבוֹתַי שֶׁם הַשֵּׁנִית רֹת... רות ורתי האשתו

של מחלון, כמפורש בפסוק (ש ד' ה'), וַיָּגַם אֶת רֹת הַמֹּאֲבִיָּה אֲשֶׁת מַחְלוֹן קַנְיִתָּה לְאִשְׁהָ...'

ולבסוף, לאחר שרות נתאלמנה ממחלון בעלה הראשון^[4], כדכתיב (יש א' ה'), וַיָּמָוֶתוּ גַם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְקַנְיִן...', כשנאה לארץ ישראל, נישא בשנית לבועז, וכדכתיב (שם ד' ג'), וַיִּנָּקֶח בְּעֻז אֶת רֹת וְתָהִי לוֹ לְאִשְׁהָ...'

והיה זה לאחר שבאבות יום שבאחת רות לארץ ישראל, מתה אשתו של בועז, כדאייתה ב"ב ז"א א'.

וורבשהו שמי אימתני – שבינאויהה הראשונים של רות עם מחלון, היא אבדנה א"ל שמה היא קריאה בגיטות.

שבתחילה, כשרות עוד היתה בתו של עגלון מלך מואב, היא נקראה בשם 'קניעל', כדאייתה אבאור חדש רות ל"ב ב' (ע"ט א'), "שאל רבי פדת לבריה של רבי יוסי סוכו, רות כיון ורת שנתגיירה, מפני מה לא קראה בשם אחר... שאל רבי פדת בשם אחר. אמר ליה, כך שמעתי, שמה אחר היה לה... אמר לו, שמעת מה שמה בתחילה. אמר ליה, גילית שמה (ס"א פלוניא)..."

ובנישויהה עם מחלון אבדה גילית את שמה זו ונקראה בשם רות, כדאייתה ב"ב ט"ז, "שאל רבי ד'ם לבריה של רבי יוסי אחר סוכו, רות כיון שנתגיירה, מפני מה לא קראה בשם אחר. אמר ליה, כך שמעתי, דשם אחר היה לה. ונתפשט לחמלון קראו שמה רות... ומשעל לשם בשם אחר. דהא שששאת לחמלון נתגיירה לו לאחר זמן... אמר לו, שמעת מה שמה בתחילה. אמר ליה, גילית שמה (ס"א פלוניא), כשנשאת מחלון קרא לשמה רות'.

והנה דבר זה, שבזמן נישואי רות עם מחלון כבר נתגיירה, הוא מחלוקת גדולה ראשונים ומפורשים, כאשר הדעות החולקות מרביס הלביא רביה מדברי נעמי לבלותיה שישובו לבית אביהם, לעמסל מרביס אביהם, וכן מדרשות חז"ל אודות הלכות בית המלמדים מדברי נעמי לרות (עיי' יבמות מ"ז ב', ר"ח ב' י"א ועוד), וגיטות המפסוקים (רות א' ט"ו - ח"ח), והאמס' הפה שבה יבמפתך אל עמק ולא אליה שובי אחרי יבמפתך. ותאמר רות אל תתפני לנו ללעזך לשבב באַפְרָיִם כִּי אֵלֶיךָ תלכי אֵלַךְ וַיִּשֶׂר תִּלְנִי אֵין עֵצְךָ עִמִּי וְלֹאֶיךָ אֶלְקֵי... מֵאֲרָפָה נִמְצְוִת אֲמוֹת וְשֵׁם אָבִיךָ כִּי יִישָׂא ה' לִי וכה' יסיף כי מפתן יַרְדֵּי רות בניבוק. ותראה כי מאמאמת היא ללכת אֶתָּה ותתְּחַלְּלִי לְדַבֵּר אֶתָּה, כשלאורה משמעוהם הברורה היא שעדיין רות לא נתגיירה עד שנעמי קיבלה אותה כגיטת'^[5], ועל כן דחתה אותה להשאר בגיטותיה ולמדם ממנה הלכות כורות.

אלא שבדברי הוור"ק שלמד שנתגיירה בנישויהה עם מחלון, מקשה את רוב השאלות הללו ומיישבם, ועמס גם מיישביל כל התמיכות הללו, כדאייתה א' אמר לו (שהשיב לו על דבריו שרות נתגיירה לפני נישואיה עם מחלון), והכתביב אלא וְהַקְרָה אֶלְיָי [ו]בְּאֶשְׁר תִּלְנִי אֵלַי"ך' וכי הרבה התראות עשהתה נעמי דרונתנין, ונזכר קבלה עליה. ואם נתגלה קודם, למה לה השתא כולי האי. אמר לו, ח"ו שנשאת מחלון והיא גויה, והיא כשנשאת נתגיירה, וברקפת אימת בעלה [עליה] עמדו [היא] וערפה בענין זה. כי שנתו בליחה, וזיכרה חזרה לסורונה, ורות עמדה בטעמה, דכתיב הפה שבה יבמפתך אל עמק ולא אליה, (משמע דכתיב שבה), ורות דבקה בה, נחמי שהיתה בתחילה ל"ל שמה בעלה, בריגונה דבקה בתורה'.

ברכה שרתה באימתני – ששרתהה ברכה באימתני של רות, שלא הזכירה אותה כאלה רבה, אבל אף הותירה הממעט שהיה לה. שהברכה שרתה באימתנה של רות, כדכתיב (משלי י"ג כ"ה), "בדיקת אכלי לשבע נפשו ויבטח וינסקי פתקסר", ודרשו חז"ל בספדרי' כ' ב', מדרש משלי י"ג כ"ו, וכע"ז ב"ב ב"ב י"ד ח', וישנו ב"ב (ר"ט א'), בדיקת אכל לשבע נפשו, זו שרת המואביה, דכתיבה (רות ב' ז"ד), ותאכל ותשבוע ותחר. א"ר יצחק, את רות עומת מותה, וזאת היא אברה שרת בידו של דיקא, או ברכה שרת במיעה של דקתא, אלא ממה דכתיב 'ותאכל ותשבוע ותותר', נראין דברים שהברכה שרת במיעה של דקתא'.

ויע' במדבר כ"א כ', שגם שם דרשו את הפסוק הלאה אודות רות, אלא בשינוי, יאיתא, "...שהברכה היתה בפיה של אותה צדקת... ובנתנומא פיתח ס"י יאיתא, "...שהברכה היתה בפיה של אותה צדקת", ובפסטות היינו קח.

והתחת ולקחה נתברכתה – שתחת קלה שהיה לו לבועז לקלל את רות כשיגלה את רות שוכבת למרגלותיו, והוא נבהל וחדר, הוא ברכה. שרות שכבה למרגלותיו של בועז, וכן הוא גילה אותה, כמפורש בפסוק (רות ה' ז' - ח'), "ויאכל בעז וישת וייטב לבו ויבא לשכב בקצה הקומה ותבא בלע ותגל מרגלתי ותשכב. ויהי כפגי הלילה ויתחד האיש וילפת והנה אשה שלכבת מרגלתי". ובאותה שעה בדין היה שבעזי יקללה, כפי שדרשו חז"ל (ב"ר ס"ז א'), את הפסוק (משלי י"ג כ"ה), "הַרְדַּת אָדָם יָדַי מִזֶּשֶׁת בּוֹטַח בְּיָ יָשָׁב", "הדרה שחררה דרו לבועז, שנאמר ויתחד האיש וילפת, ינין מוקט, בדין היה לקלל..."

למרות שבדין היה לרות להתקלל על ידי בועז, ככל זאת בעז בידך אותה, כדכתיב (רות ג' י'), "ויאמר ברוכה את לה"... כדאייתה במדרש שם, "ואלו בוסתן בה' וישבן. נתן בלבו וברכה, ויאמר ברוכה את לה' בת'...". עוד מצאנו בחז"ל אורות הקלה שהיה בדין שבעזי יקלל את רות, שעל כך הורה דוד לה' בכל לילה לרות הקלה שהיה בדין שבעזי יקלל את רות, שכל ש' ימותו ליה אקום להודות לך על משפטי צדקך', כדאייתה ב"ר' ו' א' ז"ב, ומכאן שיש רבי אליעזר בן עקיב, כנור ונבל היה נתונים מראשותיו של דוד, ונתן שהיה מנין בחצות לילה היה עומד ומגן בהם... ד"א על עמפי ועקרן דקדק. משפטים שהחיות על עמונים ומואבים, וצדקות שעשיתי עם זקני ועמי זקנת, שאילו חותה לך קלה אחת, מאין הייתי בא, ונתת בלבו וברכה שנאמר בְּרוּכָה אַתְּ לַה' בְּתָי'.

והרבה דבר איתא כן בתננומאישן יטן בו ט"ז, "...א...רת חייב אני לעמוד להודות לך, על מה שעשית עם זקני ועמי זקנתני בחצות הלילה. אימתני, שבעה שחררה נעמי רות המואביה כלתה... [בתביב] (רות ג' ט' י') ויאמר מי את הנאמר ואתי רות אמאיתך [ונגו]... ויאמר בתביב את לה' בת'. לא זייה שלא קיללה, ואם שוכבת... אמר דוד, חייב אני להודות לך על ניסם שעשית עם זקני ועמי זקנת, ולכן חצות לילה אקדש להודות לך". ותשי"ח להרבי י' ג' ולקסי שלטי"א שציין לנו לדברי המדרש הלל.

לכיון מות הראשון, ובא מחלון ויבס את רות אשת אחיי, ואחר כך גם הוא מת, נמצא שרות הייתה גם אשת כליו וגם אשת מחלון (ועיי' שם שהארך בענין רות את היה על דין 'קטלנית', והה חלק מהנידון שהיה בין הגואל לבועז אודותיה, ומה מתבאר עפ"י).

וספר שמות הרגל, הוא דוד אשת מחיבוריו של החיד"א על מגילת רות, ושם בדף י' ב' ז' ח' ותניחא. הביא כן שם ספר 'חלום בני יהודה', ומספרת החידוש העברי שבדבריו טרתייה לראות גמי, ובחסד י"ל על הגענית לספר נידר. וזה העקול דברי רות להסער הבריס, כדלחלן:

למגילת רות בני יהודה', על מגילת רות (רבי' שמעון בבילוי' זצ"ל, ויניז"א תמס"ו), ע"פ ש"ב, ע"ה"פ ותרא כי האמאמת, שכתב, "שמעתי שם האר"י ז"ל, שפירש שבתחילה היה דוד גופרה, ולא דודו גופרה, ולא שרת כליו, ושם קודם לנישא, ורות היחה אשת מחלון, ומת סוניהו תנייבמה לכליו, וא"כ ערפה היה לה עיקר האור של כליו, ורות האור שיה הוא חס מחלון, ושבתנייבמה באה לה ג"כ מעת אור מכליו..."

ותשי"ח להרבי י' א' אברה חס מחלון, ושבתנייבמה באה לה ג"כ מעת אור מכליו..."

אין הכוונה לילה נישואיה, שהיא איבדה והפסידה את שמה, אלא שמהה זו אבד בתוהם הנשית, למשולת הפסוק (תהלים ס"ב, א') וְאִנְיָ אֶמְרֹר עַל יְמִי ימִית וְאָבִד שְׁמִי, ולא לכי עוד.

ואף על דההקטו, וא"כ יכלה נעמי לקלל גיורת, הרי שי דין שרק ב"ז ח"ל קבל גרים, ויש מייבשים שנעמי לא קיבלה את גיורתה, אלא שהפסיקה להפציר בה לשבו, והחלה ללמדה הלכות דריים, כפי שבי"ז עושים, שאחרי שדווחים את הגר, מלמדים אותו מקצת הלכות, ומלמדים שיעו"ש ר"י"ס ס"ב, וְאִנְיָ אֶמְרֹר עַל יְמִי ימִית ומירט את כל סדר הדריים שאומרים לו.

ועיי' שם באשה הבאה להתיגר דין הוא שצריך להקל את שמה ערפה אשת מחלון והריכה בזה בפסוקים.

19 סדר הפסוקים המואבים באת מהזוה"ק הם היפך מה שהם סדורים בפסוקים,

ז"ב.

^[1] ויבא אל רות ויאמר לה רות בן נכדה של רות, בנו של דוד בן ישי בנו של עובד בנה, כמפורש בפסוקים (רות ה' י"ג - י"ז), ויקח רועה את רות ותהי לו לאשה ויבא אליה בתים... ויהיו יתגלן בן... ותקראנה לו יששכרן שם לאמה לידן בן לקנמי ותקראנה שמו עובד ואחר אבִי ישוּ אבִי נָדָב, ושלמה היה בנו של דוד, כמפורש ל"ג ב' בפסוק (ש"ב ה' ז"ד), וְאֶפְסָה שְׁמוֹת הַלְלוֹתִים בְּיַדְּכֶם שְׁמוֹנָן וְשׁוֹבָנָן וְנָתַן עֲלֵמָה, ועוד הרבה

^[2] וירש האריכה ימים רבים, כפי שהארכנו במאמר 'בענין תקופת ואורו ימי חייהם של בעזי רות', שהודפס בגליון קכ"ד, פרשת במדבר שת"ע, ועיקר הידברים שזכנה לחיות מאות שנים, עד שזכנה לראות את שלמה הישועלמי על סגא מלכותו, כדאייתה בב"ב צ"א ב', שדרשו שי הפסוק (דה"א ד' כ"ג), "המה היוצרים וישבו נטעים ונגדה עם הפלך בלמאנתי וישבו שם", ל"ע. הפלך בלמאנתי וישבו שם. זו רות המואביה, שראתה מלכות שלמה בן בנו של בן בנה

^[3] ויע' ור"ר ב' ז', וספרי מבדבר ל"ה, הובא בילקוט דה"א תתריפ' (לשון הר"ר), "...מכאן אמרו, לא מתה רות המואביה עד שראתה שלמה בן בנה וישב ודן עינן של זונתה, והוא אחר כתיב (שם), וַיֵּשֶׁב פֶּסָא לְאֵם הַפְּלֵךְ, זו שבע'... ותשב לימיו, זו רות המואביה

^[4] וישא רות ויבא אל רות ויאמר לה רות בן נכדה של רות, בנו של דוד בן ישי בנו של עובד בנה, כמפורש בפסוקים (רות ה' י"ג - י"ז), ויקח רועה את רות ותהי לו לאשה ויבא אליה בתים... ויהיו יתגלן בן... ותקראנה לו יששכרן שם לאמה לידן בן לקנמי ותקראנה שמו עובד ואחר אבִי ישוּ אבִי נָדָב, ושלמה היה בנו של דוד, כמפורש ל"ג ב' בפסוק (ש"ב ה' ז"ד), וְאֶפְסָה שְׁמוֹת הַלְלוֹתִים בְּיַדְּכֶם שְׁמוֹנָן וְשׁוֹבָנָן וְנָתַן עֲלֵמָה, ועוד הרבה

^[5] וישא רות ויבא אל רות ויאמר לה רות בן נכדה של רות, בנו של דוד בן ישי בנו של עובד בנה, כמפורש בפסוקים (רות ה' י"ג - י"ז), ויקח רועה את רות ותהי לו לאשה ויבא אליה בתים... ויהיו יתגלן בן... ותקראנה לו יששכרן שם לאמה לידן בן לקנמי ותקראנה שמו עובד ואחר אבִי ישוּ אבִי נָדָב, ושלמה היה בנו של דוד, כמפורש ל"ג ב' בפסוק (ש"ב ה' ז"ד), וְאֶפְסָה שְׁמוֹת הַלְלוֹתִים בְּיַדְּכֶם שְׁמוֹנָן וְשׁוֹבָנָן וְנָתַן עֲלֵמָה, ועוד הרבה

סיפור ושאלה בצינו?

אזכור אג בני המשפחה לייחוד הפננה עם פרנ"!

ורמסים את תבניתם כדי להתקדם בתפקידם, ולא וראים כלל שליחות או רצון לעזור ולסייע, בכל זאת השתדל בכל יום להזכיר לעצמו שהוא ילד למצוא עבודה מכניסה יותר מכפלים ממשכורתו זו, וכל עבודה הקמזה במקום זה, היא רק כדי להיות האיש הטוב, זה שעוזר ומסייע לאדם עם שנוקק למערכת המשטרה האשטרית.

באחד הימים, כאשר קצין מחלקת נעדרים במשטרה קודם לתפקיד בכיר יותר, אמרו רבים מן השוטרים, שאין שוטרי מוצלח מגילון לתפקיד זה. המעניין היה, שאף שוטרים שלא פירגנו לאחרים, בכל זאת המליצו עבור גילון לתפקידים והקצינים הבכירים, ממתנת היטות חביב על הכל ובמיוחד שבאמת חשבו שהוא האדם המקצועי המתאים ביותר למחלקה זו, ואכן תוך זמן מה הוא נתמנה לקצין המחלקה.

קצין המחלקה הוא התווה קיים שונים לגבי חקירת נעדרים, כאשר בכל מקרה של נעדרות הממשכת, הוא ביקש להתייעך, והוא היה אף מניע לחפץ שהקומ, ומנסה את כוחו בפנינות הנעדרות ונסיון להתחקות אחר כיווני חקירה חדשים. אך יחד עם זאת הקפיד עד מאוד לשמור על כבוד המשפחה של הנעדר, ולא להטיח בהם כל אשמה וחשד, בשונה מהמקובל במקרים כגון אלו.

בכל פעם שהיה מצליח לפענח מקרה של נעדרות ולמצוא את הנעדר, היה חש הרגשת סיפוק מיוחדת שהנה הוא מיישם את חלקו בתפקידו במשטרה, ולוודא פעילותו זו היה כדאי לו לוותר על המקצוע שלמד והמסורת שילך להרויח, אך ככלל הפעמים האחרות, הרגשה נעימה זו של סיפוק והנאה לא התמשכה, ותוך זמן לא ארוך כבר פג ההרגש הנעלה, ושבו הריקנות פצעה ודקרה את ליבו.

בימים בהם לא היתה פעילות במחלקת הנעדרים, הצטרף גילון ופקודיו לעבודת המשטרה הכללית, בכל פעם בתחום אחר ולבנית שונה, וגם בפעילות זו הבחינו כולם עד כמה גילון משתדל להיות הקצין האנושי ביותר, ומלבד יחסו המיוחד לפקודיו, נהג גם עם אזרחים שנתפסו עוברים על החוק, ששמע את טענותיהם ופעמים רבות, כשהיה מקרים להתחשבות וייתור, ייתר על חלק מהקנס או כולו, בתקווה שעצם ההתפסות בידי שוטר תשמש עבורם כהרתעה מספקת.

באחד היללות בהם עסק גילון עם פיקודיו בפעילות שוטפת, בשעה שלוש בלילה בוקר, נתקבלה הודעה על רכב חדש גנוב עם בני מעיטים בבורת מהמשטרה ופניו מועדות לכיון המוקם בו נמצא גילון. גילון קיבל את ההודעה ויצא יחד עם גדי, אחד מהשוטרים שהיו יחד עמו, אל עבר הכביש בו הרכב הגנוב צפוי להגיע בדקות הקרובות, ומתוך החלטה רגעית של בדיקת המוקם, החליטו להתמקם על הגשר החוצה את הצומת, כשאריות היחידה כבישים כדי שלא יזהום מרחוק, כאשר אם הרכב יעלה על הגשר, הוא יאלץ לעצור מחמת תפנית החונה ויצליחו לתופסם ולעוצרם, ואף למקרה בו הרכב יחליט לצימוד לצומת ולא יגיע לעברם, המוקם שלם יועיל בכל זאת שהם יוכלו לראות מעל גבי הגשר להיכן הם פנו וברחו. גילון וחברו עזרו את הניידת על רוחבו של הגשר, כך שהרכב הגנוב יאלץ לעצור והם יוכלו לתפוס את יושביו.

בקושי הפיקו השנים להתמקם ולהעמיד את הניידת על הכביש ולוודא למוקם של מיקומם, ולפתע נראתה המכונית החשודה שהיא זוהרת לעברם במהירות עצומה, ומנסה לדרוס את המוטרים ולהשתיק בבירחה.

המכונית הגנובה פנתה בעוצמה בניידת החונה, העיפה אותה לצד, וכפי הנראה אף עצרה למשך כמה שניות, בהם לא ברור בדיוק מה עשו, ולאחר מכן המשיכו בנסיעה פרועה ומסורפת להמשך הבריחה והמילוט מכוניות המשטרה שהיו בעקבותיה.

הניידות הרבות שהיו במרדף אחר המכונית הגנובה, הגיעו למקום פחות מדקה לאחר שהמכונית הגנובה נעלמה באופק, ולפניהם נתגלה האסון שאירע, כאשר הניידת של הקצין גילון היתה מרוסקת לחלוטין, והרוקה בציד הכביש. הניידות הרודפות המשיכו במרדפם, מלבד ניידת אחת שעצרה בלדוק מה אירע ולהציק עזרה עבור השוטרים שיתכן ונפצעו. חיפוש קטן ביותר התאונה גילה, כי השוטר גדי שכב בציד הכביש פצוע אנושות, אך גילון נעלם.

בתחילה חשבו השוטרים שככל הנראה גילון הועף מעוצמת התאונה למרחוק, אך ככל שחיפשו אחריו ולא מצאוהו, הגיעו למסקנה קשה, שכלל הנראה אותם בני מעיטים שהיו ברמה הגנובה, פצעינו ולקחורו עמיהם. במיוחד נמצאו בשולי הדרך כמה מחפציו האישיים, דבר שמהווה ראיה מסוימת שתוך כדי מאבקו של גילון עם חופציו, עפו ונפלו ממנו אספקים פתוחים.

גדי השוטר פונה לבית החולים האסון, כשהוא פצוע קשה ומנושם, ועם הגיעו לבית החולים מיד הרדימוהו הרופאים מחשש לחייו, כפי הטיפול המצוי בפצועים באופן דומה, כך שמגדי לא ניתן היה לשמוע מה היה ולהיכן נעלם גילון.

השוטרים עדכנו את מפקדיהם בממצאים הקשים, והאירוע שעד לאותה תה היה של גניבת רכב ופציעה של שוטר, דבר שקורה לעתים, הפך להיות אירוע קשה של חטיפת קצין משטרה. קוד 'איובעל' שודר במערכות הקשר של המשטרה, בה נקראו כל הכוחות לאירוע חרום מדרגה חמורה ביותר, לנסות לאתר ולהגיל את הקצין החטוף, ויחד עם זאת הוריעו על אסור להשתמש בנשק כנגד החוטפים, כדי שלא יפגעו חלילה בקצין החטוף.

הרכב הגנוב שכאמור היה חדש ושוכלל, למרות מה שנפגע מהתאונה עם הניידת, עדיין לא טוסט במהירות גבוהה מאוד, שהניידות שהיו בעקבותיה לא יכלו להשיגו. מה גם שכעת כל שניה של עיכוב בתפסתה הניה גורלית, היות והם כבר קרביה אל עבר הכפירים הערביים מסומכים, ולאשר יצליחו לברוח אל תוככי הכפירים, בנקל יוכלו להמלט עם החטוף, ולהעבירו בדרכים שונות אל הגדה אשר בשליטת הפלסטינאים, ושבו חלילה הוא יהיה אחד מהנעדרים, ומי יודע אם בכלל עזר ישוב לביתו ולמשפחתו.

חשש של המפקדים הבכירים התברר כמוצדק, הרכב הגנוב הצליח להכנס לאחד הכפירים הערביים, ורכבי המשטרה שהיו בעקבותיו כבר חששו להכנס לאותו כפר גדול, מחשש לשלומם. הצבא שהוצק מהרה בכוחות מתוגברים נכנס אל תוככי הכפר, כאשר מסייעים לו מסוקי משטרה וצבא,

מספקת ומוצדקת לירידה לחייהם, ובמיוחד כשרבים מהמקרים הוברד, שההתעללות לא היה אלא שימוש רגיל ונורמלי בבעלי חיים, כרתימת סוס לעגלה והכאה בו שיזרז את הילוכו, או גידול עפות כשולטנותם העתים הם בלתי אנושיים, כאשר לד בר דעת מבוין, שפועל אינו צריך תנאים אנושיים אלא תנאים עופותיים.

המאבק האחרון של אותה העמיתה באילוף כלבים לצורך גילוי חומרי נפץ ושאר אדמה מסוכנים, יחד עם עמדתם הנגודת לו ניסו רופאי המציל חיים, גרמה לגילון להבין שאין מקומו עם אותם 'אנשי החיות', כאשר יסוד מחשבתו רחוק ממחשבותיהם של הקצה אל הקצה. הוא הבין שאלו צריך ליהרר שלא להתעלל בבעלי חיים, ואילו הם סברו שבעלי החיים חשובים יותר ויש להם זכויות ועומדות מעל לזכויות בני האדם. ה'מכה בפטיש' שגרם לו לעזוב את העמיתה ואורחותיה באופן סופי, היה כאשר ראה בעיניו את הפרופסור המלומד העומד בראש העמיתה, כשהוא מכה את כלבו בחמת זעם על אשר לא עשה כפי שביקש ממנו. מראה זה הוכיח לו סופית את נבואתו של חסרי האנושיות אלו, במיוחד שאותו פרופסור עמד לפני זמן מה ונאם מול אנשי השלטון על הצורך של ענישה חמורה לכל אותם אלו המתעללים בבעלי החיים חסרי הישע, בעוד הוא עצמו נהג כך כאחרון הרקים.

תקופה קצרה לאחר מכן מצא לו גילון כר פעולה נרחב בקרב 'אנשי השלום', שרובם אנשי אקדמיה והשכלה, המדברים גבוהה נגדה זכויות הפליטים הישמעאלים המסכנים, אותם אלו שלטענתם השלטון המקומי גזל את אדמותיהם וגרשם מבתי אבותיהם. אך גם בקרב אלו שבחין עד מהרה, שהשקר והעוות שולטים ברמה. אותם אלו שאהבו את המחבלים, חיבבו את כל הפליטים והפגיו בעדם נגד גירושם, היו תמימי בעד גירוש יהודים מבתיהם. אהבתם רובם לרוחשם הישמעאלים באה יחד עם שנאתם העזה לאחיהם שומרי התורה והמצוות, גם אלו שרק ושומרים מנחזה לשלש ולרביע טעמו מנתח דזוע שנאתם, ולא הסס עד שהיה כרוניים שבשירא, שהחלו להיות 'המלטינים' וה'מוסרים', המוציאים דבת היהודים בראש כל חוצות, ומעודדות עמים וגוים לשנוא את היהודים ולפגוע בהם כל חילה.

באותה עתה הרגיש גילון שעובר עליו כל גדול של חוסר הנאה וסיפוק, והוא עומד להגיע ליידי כדאון ומחלת נפש, הוא נתקל בפרסומות של המשטרה המחפשת להרחיב את שורותיה ולקלוט בעלי השכלה לתפקידים שונים. עם קריאת הפרסומות הוא נזכר בשוטר החביב מסיפורי הילדים, שעליו מסופר לרצונו מחשבותיו ותוכניתיו הם היאן לעזור ולסייע לאחרים, לשמור על הירי מפני גנבים ושאר אנשים רעים, ולהשיב לידים אובדים לביתם. ההשראה מאותם סיפורי ילדות דמיוניים השפיעו עליו, שאולי סוף סוף יביא את נפשו הסוערת למנוחה, וימצא את סיפוקו בעבודה זו במשטרה, בה יוכל לעזור ולסייע לאחרים בתפקידו זה.

ב'ראיון עבודה במטה כח אדם במשטרה, התפלל הקצין המעובד בליבו מציא גילון במשטרה, מדוע הוא חושב לבוא לעבוד בעבודה בזויה זו, כאשר רוב אלו בעלי ההשכלה שמותו, אינם מעלים על קצה דברם רעיון דומה, ובמיוחד שידוע שעצם הגילויים במשטרה, רובם הגדול הוא בהתעסקות עם עבריינים וחילאי אדם, ובדרך כלל זה משפיע על השוטרים, שבכדי להצליח להתקדם בתפקיד, יש צורך בבריאותו ובמחלטים שאינם בדיוק על דרך ההגיונות והישר. אמנם את כל מחשבותיו שמר הקצין לעצמו והרגיש בליבו הרגשת בוז לאותו 'תמים' הרואה בעבודה במשטרה אפשרות להועיל ולעזור לאחרים.

תוך זמן קצר התקבל גילון לעבודה במשטרה, וכבר במסגרת ימי האימונים ולימודי תפקיד השוטרי, הסיפק למדור ולהבין את דמותו של השוטר הממוצע, שבמקרים רבים אינו אלא הבריון השכונני, שבמקום העמעת עם המשטרה בבריאותו, הוא מתגייס למשטרה ולובש מדים, ויכול לבצע את בריאותו בחרוכה של עיר, להראות את כוחו על אזרחים ולהכותם מכה רבה, בלא כל סיבה וטעם, ולבסוף אף לעוצרם בבית המאסר, בלא שיצטרך אי פעם להגיש דין וחשבון על מעשיו אלו.

כמו כן, ישנם שוטרים שהנאתם הרבה היא להשפיל אנשים וכובדים בבדיקות ברכיהם או גופם, בתואנה של חיפוש אחר דברים אסורים על פי חוק, כאשר השוטר בעצמו יודע שאין לו קשר בין הנבדק לבין הפנץ שאחריו מחפשים, וכל הנאתו היא מהשפלתו עדי עפר. בעיניו אז חלקם של השוטרים 'החוקרים' גדול יותר, שהנתיים לחקור אישי ציבור על דברים של מה בכך, לליצור כותרות ראשיות בעיתונות על דברים שלא היו, וכל זאת למען תהילה רגעית של פרסום ותהודה, וההרגשה הנעימה של השפלתו של הנחקר, כאשר כל כמה שהנחקר מוכבד יותר ואיש ציבור ידוע, כך כבודו מושפל יותר בחקירה, ויחד עם זאת קרנו של השוטר עולה בעיניו.

כספים גילון את לימודי מקצועו החדש, החליט בדעתו שהוא לא יהיה כשאר חבריו תלמיד עזר, שהיה כל סיבת בוואו לעבודתו זו היתה למען מטרות תורה ודיוק וסיפוק לאחרים, כשהוא מקוה על המדים שעליו הוא יוכל יותר לעזור ולסייע. במשך הזמן הסיפוק חבריו השוטרים הכיר, וטענו ששוטר מזור כמותו אין בכל המחזה, שכאשר מדובר באזרחים מן השורה, הוא אינו יודע כלל את מקצועו, הוא בקושי 'עוצר' בני אדם, ותמיד הוא מנסה לפטר ולהגיע לכלל הבנה בין ניצים, או לסכם עם מפגנים שיפנו את המקום, בלא להשתמש כמעט בכח. וכל יכולתו להשתמש באויזקים הוא רק לגנבים ולפרועים.

האמת היא שכל פעם שגילון הצליח לפטר גנבים לכדי הבנה במקום לעצור או לקנוס, הוא היה מרגיש הרגשה נעימה מצדו, בשום מה, הרגשתו הנעימה הלזו היתה רק לרגעים קצרים, שלאחריהם שוב חזרה אליו הרגשת הריקנות וחוסר הסיפוק.

תחום נוסף בעבודתו בה גילה אחריותו באמונתו, היה בענין חיפוש אחר נעדרים. במסגרת פעילות זו של המשטרה, נתגלו בו כוחות מיוחדים ורעיונות מוצלחים, שעל ידיהם הוא הצליח פעמים רבות במקום בו כשלו האחרים. הוא היה בודק מקרי נעדרות ועומקם, וברוב הפעמים הוא הצליח לאתר את הנעדרים בתוך זמן קצר ממה שהיו רגילים במשטרה עד שנכנס לתפקידו.

במשך השנים בהם עבד במשטרה הצליח גילון לזכור את סיבת בוואו למרות שהם מצא סביבה מנוכרת לרעיונותיו, בה רבים

הרגשת הסיפוק העצומה והנפלאה אותה מרגיש כל עמל בתורה, גם היא מחסדי ה' עם בריאותו ואבהותו עליהם, שהיא המסייעת להתגבר על יצרו ולעשות רצון יוצרו, יחד עם הרגשת הריקנות והחדלון אותה מרגיש כל מי שמבטל את זמנו להבל ריק ובטל מלמדורו, ובמיוחד אותם אלו שאינם שומרי תורה ומצוות, שכל ימי חייהם בתורה ובשימון, גם הרגשות אלו הם מחסדו הגדול, לעורר את אלו המרגשים כן, לתור ולחפש אחר התכלית האמיתית של החיים, שהיא בשמירת התורה והמצוות ועמלה של תורה.

בעולמם של אלו הרחוקים משמירת התורה והמצוות, שומעים חדשות לבקרים אודות אלו שהשקיעו עמל של שנים רבות, עשו מעשים משונים ביותר, וכל זה בכדי להגיע להשגים מיוחדים, ולזכות בהם למטע פרסום ותהילה, כאשר הדחף האמיתי שעומד מאחורי מעשיהם אלו, הוא הרגשה נוראה של חוסר סיפוק עצמי מהחיים היומיומים, והוצרך באיזו שהיא עטרה ומטרה שעליה ישקיעו את כל כוחותיהם, וכל זה נובע ממה שה' טבע בנפש האדם רצות להוסיף עוד ועוד ברוחניות, כדי שנזכה לחיי העולם הבא. ולבסוף, כשכובשים את ההר הבונה עליו טיפסו, כשהגיעו לפסגה, ורואים שעדיין הרגשתם הרעה נשארה כמתחילה ואילו אפילו התעצמה, אז שובקלים כדאון עמוק, או שמחפשים אחר פסגה חדשה ורעיונות מטורפים אחרים.

פעמים רבות שומעים על אנשים מבוזרים שה' חנן אותם בכסף לרב, ומחמת תסכולם הם מחפשים אחר מטרה מיוחדת, כמו טיפס בגרילה על הר גבוה ועצום, אשר חלק גדול מהעולים עליו נופלים בדרכם בבורות או מחלקים איזו מות, או לחצות אוקיינוסיס בסירת מפרש קטנה, וכל מיני רעיונות דומים, כאשר הצד השווה שבהם הוא, שמסכנים את עצמם ומשקיעים כוחות וממון לרוב בשביל איזה שהוא רעיון, כאשר מטרת האמיתית היא להגיע להרגשת סיפוק, אך אצל כולם, גם שמגיעים למטרה שהציבו בפניהם, שפעמים רבות היא מהולה בכבוד דמיוני של פרסום ברחבי העולם, בכל זאת, הסיפוק מהם והחלה.

כך גם התנהלו חיי גילון צופרדינעוֹכְרֵטֶה שגדל בבית שבו המצב הכלכלי משופר, הם אפסריות רבות ומוגונות, ולמרות היותו תלמיד מצטיין בכל המקצועות, הוא הרגיש כלל סיפוק והנאה, וכל למיזו היו מרדף מתמיד אחר הסיפוק וההנאה, עד כי נדמה היה, שככל שהוא עומד להגיע אליהם, הם מתרחקים ממנו בכפליים.

למה לא עשה גילון בכדי להגיע לסיפוק, הוא למד 'קפיצה וניתור לגובה', אך גם לחוב אימון של שנים הוא לא היה יכול כלל להתמודד מול חתול רחוב ממוצע, שבאלו לא יאמרו קופץ הרבה יותר ממנו. גם לימודי השחייה בהם השתתף, עד שאימון אימונים מרכיבים הפך להיות מהמשיינים המהירים ביותר בכל איזור מגוריו, בכל זאת, קרפיון ממוצע שהיה יותר טוב ומהר מנסו.

כשניים את שתיים עשרה שנות שהותו בבית המספר הסיודי והתיכוני, היו בידי תעודות הצטיינות לרוב, ובזכות קשריו האישיים של אביו עם קציני הצבא, הצליח לפרט פטור מגיוס, כרבים אחרים מאותם 'מפסחות טובות', לא שיש להם 'אנשים' במקומות הנכונים, הרואים בזבוז משוער בתרומת שלוש שנות חיים צעירים למדינה ולצבא. כאשר בזכות יחסו הרם כבן לפרופסור 'נבב' יודיע, ויחד עם תשלומי השכר שהוריו שילמו עבורו, לא היתה לו כלל קושי להכנס לאחד מהמוסדות להשכלה גבוהה. בתמימותו שונה גילון, שבמסודות אלו בהם כל המורים הם בעלי השכלה גבוהה, הוא יראה הנהגות אנושיות ואנשים שניתן ללמוד מהם את דרכי החיים, אך תקוותו זו התנפצה אלי סלעי הציאות, כאשר אחר והשכלי, שהתנהגות אנושיות עדיין קיימות אצל אנשים פשוטים, בעלי הבאטוסט בשוק העירוני פעמים אלו לאלו, ולכיום פתוח לשמוע את השני וצרתו, למרות הצרות הרבות שהם עוברים, אך אצל המורים המלומדים, במיוחד הפרופסורים שבהם, אין את רעהו חיים בלען, אין כמעט מי שיפרגן לשני, יחפץ לעזור ולסייע לדרך, כאשר רובם אף אינם רואים כל ענין להנחיל לתלמידיהם דרך חיים, מלבד דוגמתם החייתית האישית, החטוף ולקחת, לרמוס את החלש ולהשתמש בו לצרכין, ובעיקר, לדרב גבוהה על השכנים הגבוהה שמרוסמת את האדם, עד שכל האחרים חייבים בכבודם להדאוג לפרנסתם, על ידי ניבול כספי המדיסה לצרכיהם האישיים.

שנות לימודיו במוסד להשכלה גבוהה גם הם המשיכו כשנים הקודמות, בהם השקיע את כל כוחותיו ומרצו להצליח ולהגיע אל התואר הנכסף, והיה אחד מהתלמידים המוצלחים של המוסד, אך ככל שעלה קרנו ופסגת ההצלחה היתה יותר קרובה אליו, הרגיש יותר ריקנות וחוסר סיפוק. במיוחד שכשביטול של דבר קיבל את התואר, איז גם תקוותו שהתואר יהיה מה שיתן לו את הסיפוק, אכזבה אותו מרות, והחל לחוש סלידה מסגנון החיים בהם גדל ושאדיו הריחיקו בהם הימים.

באותו הימים בהם סיים את לימודיו, וחשב על מציאת מקום עבודה מסודר וקבוע, חשב רבות אודות עתידו, שהוא אינו רוצה להתאמץ לראות את חובות מלומדים, שמי כמוהו יהיה על האמת על הריקנות והגבנות המצויה אצלם, במיוחד שהיה בנו של פרופסור ידוע, ותלמיד לעוד רבים כמותו, שבפניו נגלו ריקנותם וחרפתם ושפלות הריבה, על כן חשב בליבו, שעליו למצוא איזה שהיא אפורה שבאה להרבות טוב בעולם, לעזור ולסייע לאחרים, ובין כותליה הוא ינסה למצוא את עתידו, בעזרה לאחרים, כאשר הוא מקוה שהעשייה עם ההטבה לזולת תגרום לו להרגיש סיפוק ולמלאות את נפשו והשוקה.

תחילת דרכו היתה באגודה למניעת צער בעלי חיים, שפעולותיה נראו בעיניו כאידיאל חשוב ומכובד, לדאוג לפעול למניעת צער בעלי החיים. במיוחד שרבים מחברי העמותה ועובדיה היו מאותו סגנון של בתים עשירים ומוצלחים, שמחוסר מחויבות לעבודה ופרנסה, יכלו להרשות לעצמם לעסוק בעניינים אלו. אך תוך זמן קצר הוא גילה את הגבנות הנוראה המצויה בעמותות אלו, שמלבד מה שעיקר הכנסות העמותות מתרומות ותמיכות הולך למשכורתו העתק החגוגות, שום ומעט מאוד לפעילות, גם הפעילות שאמורה היתה להיות אנושית וטובה, לא היתה כלל כזו. חברי העמותה איבדו כל צלם אנוש, ולא הרגישו כל בושה וחרפה בהתעללות באנשים ובביוזים בראש חוצות, כאשר לעתים עצה הסיבה שהם 'התעללו' בבעלי חיים, הוא סיבה

סיפור ושאלה בעידו?

המשך מעמוד הקודם

ופצוצות תאורה לרוב בלבושו בעלטה ועל ידם ניסו למצוא את הרב עם הקצין החטוף. לאחר חיפוש ממושך נמצא הרב הגנוב נטוש באחד מעיקולי הכפר, כאשר גנבי הרב עדימם ככל הנראה הקצין החטוף, ועלמו בינות לבתי וצורות הכפר.

חיילים המלווים בכוחות לרוב, הקיפו את הכפר וכל מבואותיו בחיפוש אחר הקצין החטוף, ובכדי למנוע מהלבריון אל עבר הגדה, כאשר באותה עת חיילים אחרים עוברים וסוקרים בית אחר בית בחיפושים אחריו. מסוקים רבים שהוזנקו לאויר חיפשו בכל הכפרים באזור, וכל מכונית נוסעת בשבילי העפר שבין הכפרים נעצרה על ידי החיילים.

השחר כבר עלה, והשמש התחילה להאיר את הארץ, ועדיין הקצין החטוף לא נמצא. קצין המשטרה הבכירים עם קצין הצבא היו בהיסטריה אמיתית למצוא את הקצין החטוף, אך על עליהם בידם. העוצר המוחלט שהוכרז על כל הכפרים באזור לא הועיל, ועדיין לא נמצאו קצוות הקצין. רק בשעות הבוקר מאוחרות הצליח החיילי לתפוס את גנבי הרב, והעבירם לחקירה מהירה בכדי להוציא מהם להיכן העבירו את הקצין, אך הגנבים הללו הכחישו באותה העת מסיבה מכל וכל.

באתר החטיפה רבים במשטרה, שאילו הנערך והחטוף היה חייל או שוטר אחר, ובואי שהקצין גילון כבר היה מוצא איזה שהוא קצה חוט בכיוון חקירה היכן יש לחפשו. אך למרבה הצער הקצין גילון הוא החטוף, ואין כל כיוון בחקירת העלמותו וחטיפתו.

חקירה המשטרה הבכירים שהגיעו למקום התאונה והחטיפה, בדקו וחיפשו אחר כל מצע מחשיד שניתן ללמוד ממנו מה החטיפה. לאחר חיפוש ממושך נמצא את מכשירו הסלולרי ומכשיר הקשר כשהם זרוקים בצידו הדרך, ואת אקדחו האשיר היה זרוק בנסיונות משידות בינות לצמחייה הגבוהה הקרובה למקום התאונה והחטיפה. בדיקה של טביעות אצבעות' על החפצים הללו לא גילה דבר, ככל הנראה החופשים זרקו אותם במהלך החטיפה כדי שלא יוכלו לעלות על עקבותיהם על ידי משטרים אלו.

שעות ארוכות חלפו מאז אירוע החטיפה, ויצו איסור פרסום' הוצא בכדי שלא לפגוע בקריירה, וכבר רבים ידעו שהחליטה אירע דבר מה באזור כפר המשוש, וכוחות רבים יש צבא נמצאים באזור בחיפושים שזמן רב לא היו כמותם, המלווים בכלי גישוש חיפושי, יחד עם כל אמצעי הסיוע האלקטרוניים, ומנסים למצוא את החטוף בכל מחיר.

הפלא הגדול ביותר היה, שאותם החופשים שהועברו לחקירת 'שירות הבטחון הכללי', לא הסכימו לכל הודות בחטיפה, ובואי שלא להוביל את החוקרים את עבר מקום מחבואו של החטוף, או להוסיף דבר בענין. חקירתם נמשכה בכל עוז ונגקטו כנגדם צעדים מיוחדים שהעם אלו, אבל החופשים הצליחו לעמוד מול חוקרים כשטוענים שהם אינם יודעים כלל במה מדובר.

בשעות הצהריים המאוחרות התעורר הקצין גילון מעלפונו העמוק בו היה, ומוצא את עצמו שוכב בתוך מיכל ענק וגבוה, ואינו יודע כלל מה עבר עליו והיכן הוא. ככל שהתעורר יותר, החל גילון להרגיש כאבים גוראים בכל חלקי גופו, מידיו ורגליו שנשברו. גילון שלל ידע על מה היאך הוא הגיע למיכל ענק זה, ורק זכר במעומעם שבעת לילה מאוחרתו הוא עמד עם הניידת מעל גבי רכב בכדי לעצור גנבי רב, ולפתע הגיח לעברם הרב הגנוב במהירות מדהימה, ומאז הוא כבר לא זכר כלום.

הכאבים היו בלתי נסבלים, והוא זעק לעזרה, אך לא היה מי שישמע אותו. מהשקט המוחלט שהיה בסביבתו הוא הבין, שככל הנראה הוא נמצא במקום שאין בו בני אדם. הלילה ירד, וגילון שהיה פצוע בכל חלקי גופו, ניסה מעט לשנות את תנוחתו, ולבדוק היכן הוא נמצא, הוא מקמת מצבו הוא לא הצליח לעשות דבר. באותה עת הוא חשב בליבו, שככל הנראה מסיבה כל שהיא זכר הגיע למקום זה שהינו מחוץ ליישוב, ועל כן, אם לא יוציאורו ויחלצורו למקום זה, הוא ימות בו מכאבים מוחסרי נוליים, ולכן חשב בליבו, שאין לו טעם שזיעק לעזרה כאשר אינו שומע דבר, אך כאשר ישמור את כוחותיו וישמע קול אדם, יזעק בקול רם ועל ידי זה יצילוהו.

השעות עברו ונקפו, וגילון לא שמע כל קול אנושי שמסוך אילו, והוא כבר התחיל לראות את המות מול עיניו. הוא הבין שבכדי להציל מכלאו זה בתוך המיכל הענק, הוא חוקר לנס גלוי. באותה עת הוא נזכר שפעם הוא שמע ש' קרוב לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת, והחל להתפלל לה' מקירות לבו, שאם יצילו מיתו משונן זה במיכל זה, הוא מקבל על עצמו להיות יהודי טוב, לשמור שבת ולאכול רק כשר. לאחר שהתפלל ובכה כפי שלא בכה מעולם, הרגיש הרגשה נפשית נפלאה של קירבת אלקים, והחל לנעוץ על עצמו מדוע אינו יודע אפילו איך מתפללים בשעת צרה. תפילה אחת הוא הכיר, 'ברכת שחר', ובברותו הרבה בעיניו יהדות חשב שזוהי תפילה בעת הצרה, והחל מברך ברכה זו הלך ושוב, כאשר בכל אותה עת הוא מתבונן בתיבת הברכה, שכל העולם נהיה בדבר ה', והאמין בה' שיצילו מגיא צלמות זה.

הלילה השני של החיפושים המייגיעים לא הגיבו כל תוצאות בקשר לחטוף. אנשי המשטרה כבר השלימו עם הדבר שככל הנראה החטוף הועבר לגדה ומשם לארץ אויב אחרת, ותוך זמן ישמעו את דרישות החופשים אודותיו, אך אנשי הפיקוד הצבאי ניסו להמשיך בניסיונות החיפושים הקדחתניים אחריו, לפני שהוא יצטרף לעוד אחד מהנעדרים שעקבותיהם לא נודעו על עצם היום הזה.

תפילתו של גילון נתקלה, וסמוך לחצות הלילה השני שאחרי החטיפה, קבוצת מטיילים שהחליטה לעשות טיול לילי באותו רכב, עברה על ידי הלולים האחרונים של 'מושב שדיאור' שבפרוורוד ירושלים, ולפתע נתן להם 'רעיון' לאכול את ארוחתם במעלה הגבעה, סמוך למיכל ענק וגבוה הממוקם על הגבעה.

זמן קצר אחר שחזרו גילון את תפילתו ממעמקי ליבו, שמע לפתע קולות קרובים. הוא לא האמין שמעמק אזורו, שה' קיבל את תפילתו לו כך מהרה, והחל לזעוק זעקת 'הצילו'. המטיילים שמעו לפתע זעקה זו מתוך מחשך הלילה, ונבהלו עד מאוד. ברגע הראשון החלו לברוח, אך לאחר כמה שניות התעשתו, והקשיבו מהיכן מגיעים קולות הזעקה.

גילון התחנן לה' שיצילוהו, שאם לא, מי יודע אם בכלל ימשיך להיות עד הפעם הבאה שיבואו אנשים לאיזור, ושוב אור את כל כוחותיו וזעק 'הצילו', אני עומד למות'.

הזעקה נשמעה היטב בשעת המוחלט של הלילה, אך הם לא ידעו מהיכן הוא מגיע. אחד מהמטיילים החליט להתקשר לכוחות ההצלה, אך במשטרה השיבוהו שכעת כולם עסוקים בחיפוש אחר נעדר, ועל כן לא יוכלו לשלוח לו ניידת לבדוק זעקה בלב השימון.

לפתע נתן לה' רעיון נפלא לאותו מטייל, הוא התקשר שוב ממכשיר סלולרי אתו לחנות המטרה, ואמר שיש לו מידע על הנעדר. לא עברו שניות וברודות והעבירוהו לשיחה עם אחד מהמפקדים, והוא סיפר לו שהוא שומע קולות זעקה בעברית מכיון הכפרים הערביים הסמוכים.

לא עברה שעה ארוכה וניידות רבות הגיע למקום בקול רעש גדול, ופתחו בחיפושים נרחבים אחר המקום ממנו הגיעו קולות הזעקה. באותה עת הרגיש גילון שהוא כבר עומד לאבד את הכרתו, אך הוא הבין שלפי הרעש החזק שנשמע מבחוץ, אין סיכוי שקולו החלוש ישמע.

גילון הרגיש שהחמציק נמצאים סמוך אליו, ועם כל זה הוא עומד למות במקום זה, ולכן כן החליט באותה שעה להתפלל שוב לה' שיצילוהו. כשהוא מקבל על עצמו לשלוח את שני בניו ללמוד במוסדות תורה. תוך כדי תפילותיו איבד גילון את הכרתו.

מפקדי המשטרה שהגיעו למקום חקרו את המטיילים אודות מה הם שמעו, ועל סמך הדברים החליטו להקים במעלה הגבעה חפ"ק חיפושיים אחר הנעדר, שממנו יצאו לחפש באיזור זה, למרות ירוחוק הרב ממקום חטיפת הקצין.

בכדי להתקין תאורה לחפ"ק, הציע אחד המפקדים, שאנשי החילוץ של המשטרה יטפסו על המיכל הגדול, ועליו יחברו את הפרויקטורים הגדולים, ועל ידי איורו את הגבעה, וכך יוכלו להתמקם בה ולהתחיל בחיפושים הנרחבים.

תוך כדי התקנת הפרויקטורים מעל גבי המיכל, נשמט לאחד השוטרים שעסקו בהתקנה, מכשיר קשר שהיה לו, ונפל לתוך המיכל. השוטר האירע עם הפנס שבידו לתוך המיכל לחפש את מקום נפילת המכשיר, ולפתע זעק בקול רם, יש כאן מחבל שוכב בתוככי המיכל, ובהלה רבה ירד מהמיכל.

אירוע כזה גם השוטרים הקשישים לא זכרו, שתוך כדי חיפוש אחר נעדר מוצאים מחבל, אך יחד עם זאת יש לנקוט במשנה זהירות שאותו מחבל לא יפגע חלילה בשוטרים, ומה גם שיכול להיות שיש לו אצלו חטופים שאת קולם שמעו המטיילים. ועל כן הזעיקו מהרה את כל השוטרים הימונים שהיו במקום, וסיכמו יחד, שהשוטרים יטפסו באקדחים שלופים מכל צידי המיכל, ויכוונו את הפרויקטורים אל עבר תוככי המיכל, בהתנתן האור, ידליקו את הפרויקטורים, כך שהמחבלים מסונורים מהאור, השוטרים יוכלו להכנס פנימה ולתפוס את המחבלים.

בהנתן האות האורות המסנורים הודלקו והשוטרים פצצו פנימה, וגילו שאין בה כל מחבלים, אלא שוכב שם שוטר פצוע מחוסר הכרה. איש הצלה שהיה במקום נכנס פנימה והחל מיד בפעולות החייאה בשוטר הפצוע, ותוך כדי הטיפול בו גילו, שהוא הקצין גילון הנעדר זה יומיים.

בהירות רבה הוציאו את גילון מעל גבי אלונקה ופניונו המרה לבית חולים הסמוך, כאשר הורעינו מהרה שמצאוהו חי, ומרוב החירום הורד, והחיילים והשוטרים הרבים יכלו להפסיק בחיפושים אחריו.

לאחר חקירה קצרה הוברר המציאות היאך הגיע הקצין למקום זה. כשהרכב הגנוב פגע בניידת, גילון שעמד מאחוריה הועף מחמת התאונה אל תחת הגשר, תוך כדי שחפציו האישיים מתנופפים לכל עבר, אלא שבאותה שיער עברה שם משאית שהובילה את המיכל הענק, וגילון נפל ישירות לתוככי המיכל. הנהג סיפר שאכן

לזכור את בני המשפחה לייחוד הפרשה עם פרש'.

שמע קול חבטה מהמשאית בעוברו ליד הגשר, אלא שהוא עצר לאחר כמה מאות מטר, בדק את המשאית, וכשלא מצא דבר, המשיך בנסיעתו והעמיד את המיכל בגבעה זו, לפי מה שנתבקש על ידי מי שהזמין את המיכל.

בחסד ה' של גילון ומשפחתו, הוא התאושש מהרה בבית החולים ממה שעבר עליו, ותוך כמה חודשים שב לאיתנו, כאשר כל אותה עת הוא החל להתקרב לה' ותורתו, תוך כדי שהוא מקיים את כל מה שקיבל עליו באותה שעה קשה ומה רב עמד למות.

כשהחל לשמור ולקיים את המצוות, החל להרגיש הרגשה מיוחדת של סיפוק והנאה, וכשאף התקדם והתחיל להשתתף בשיעור גמרא, למרות הקושי הרב שהיה לו בהבנתה, שהרי הוא לא מכיר את השפה ולא למד מעולם גמרא, בכל זאת הרגיש הרגשה נעלה ומיוחדת של סיפוק רוחני עצום ורב, שהיה לו בעת הלימוד ולאחריו, והרגשות נלוות אלו לא עזבוהו עד עת הלימוד הבא.

כשגילון שב לעבודתו ולתורה שהבריא, ביקש שיעבירוהו לתפקיד אחר במשטרה, בו הוא יוכל לשמור שבת כדת. בחסד ה' עליו בקצור נתקבלה, והוא הועבר להיות קצין חקירות, שתפקידו לחקור עצורים.

לפני שהחל בתפקידו החדש נאמר לו, שכאשר מדובר בעצורים יהודיים, הוא יכול לחקור אותם אך שהוא רוצה וחושב, אך כאשר מדובר בעצורים פלשתיניים, אלו השוטים בהתארגנות טרור או אפילו המוגדרים כ'פצצות מתקתקות', היודעים מידע על פעילו של שחלילה עומד לצאת, אסור לחקור אותם אלא ב'דרכי נועם', לפי 'הוראות הבט"ץ'.

גילון התמודד קשות עם ההוראות החדשות, בליבו הוא התפוצץ מההוראות שהבטיח כמכתבי בלימוד, אותם אלו היושיבים במגדלי השן, מאובטחים על ידי מאבטחים ושומרים, והם בהתייפפות הנוראה שאינם חוששים לשפיות דמים, מנתיחים הוראות כאלו. אך ברירה רבה לא היתה לו, והוא היה צריך להתמודד עם דרכים יצירתיות של חקירות שעדיין אינם אסורים על ידי הבט"ץ.

כל אירועי העת עשה גילון חייל בלימודו, כשהוא מנסה לנצל כל זמן ועת פנוי להשלים את מה שלא למד במשך כל ימי חייו. באחד הימים ראה את הלכה ללמוד את הפרשה שנים מקיים ואחד תרגום או עם פרש"י, חשב בליבו שהיות והוא לא קיים הלכה זו במשך השנים, לכך עליו לקיים שניהם, וכשהוא לו את דברי השולחן ערוך שירא שמים יוצא ידי שניהם, הוא שמח על כך עד מאוד.

באחד הימים הביאו לפניו מחבל פלסטינאי שנעצר בחשד בהתארגנות לפעילות טרור, ובחקירתו ביקש להוציא ממנו מידע שיכול להציל חיים, שקל בדעתו איוזו פעולה הוא יכול לעשות בכדי לקבל את המידע, מאחר והחוק לא מאפשר לו כמעט לעשות דבר בחקירה, והוא גם שאותו פושע ידע היטב את החוק באיזו צורה מותר לחקור אותו ובאיזו צורה אסור, וגילון הרגיש ממש כאובד עיצות, שאין לו דרך להוציא את המידע הגורלי הזה מאת חית האדם שהובאה לפניו.

לפתע אירע עניו, יש לו רעיון נפלא. הוא יצא מהחדר ודיבר עם כמה מעמיתיו לעבודה, וסיכמו ביניהם את דרך החקירה. גילון השיב את המחבל לפניו, החל לשאול אותו שאלה, ועוד כטרם שהוא הספיק לשמוע את השאלה, נכנס החוקר השני, והוציא אותו אל עבר חדר חקירות בקצה המסדרון. עוד החוקר השני מתחיל בחקירתו, ונכנס חוקר שלישי ומוציא את המחבל מחדר החקירות ומעבירו אל עבר חדר חקירות אחר בקומה העליונה.

עוד החוקר השלישי מתחיל בחקירתו, ונכנס חוקר רביעי ומוציא את המחבל מחדר החקירות ומחזירו אל אתר המאסר המקום בקומה שלוש מחוץ, שככל הדרך נעשית במדרגות.

ביושי הספיק המחבל להתמקם בתא המאסר, ושוב באו שני שוטרים והעבילוהו למבנה השני לקומה העליונה והחלו לחוקרו. תוך כדי שהמחבל משיב תשובות לחוקר, נכנס גילון ומוציא אותו מחקירתו ומעבירו אליו לחקירה, וכך בכל פעם שהמחבל מתמקם ומתחיל בחקירה, מעבירים אותו למקום אחר ומתחילים את החקירה מחדש.

בפעם השלישית ויותר שעשו לו כך, הרגיש המחבל שממש מתעללים בו, אבל התעללות זו עדיין לא נאסרה על ידי הבט"ץ מגן הרוצחים, ולכן לא היתה לו ברירה רבה אלא להתחיל לזמר ולשתף את החוקרים במידע החשוב שהיה לו, שעל ידו יכלו למנוע הוצאת פגיעו אל הפועל, והצלחתם של יהודים רבים.

כשאחד המפקדים הבכירים שמע את רעיונו של גילון דבר אופן החקירה, פנה אליו ואמר לו, שהוא לא ידע שהוא חכם כן גדול, ובמיוחד שכל שיטות החקירות יסודם מפסיכולוגים גדולים ומומחי נפש אדם, שהם מנסים למצוא את הדרך לחקירה טובה ומובילה, ומנין לך רעיון ואנוני זה.

רעיון נפלא זה, הסביר גילון למפקדו, בא לי מלימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י. אם תחפון, הוסיף גילון ואמר למפקד, אשמח ללמוד עמך לימוד זה, ומלבד המצוה הגדולה שהייתם בלימודך, עוד תוסיף לחמה עד אין קץ.

הדעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

הדעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

הדעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

הדעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

הדעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

הדעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

הדעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

הדעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

הדעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

מנין בפרשתינו עפרש"י הגיע גילון לרעיונו זה ?

צמודרעזוכני - המחפש את אושרו וסיפוקו

שמות הזכרים לשבוע עשיר
הרבנים והרבניות
מויטש י - מודיעין עילית - משנת אבות עמ"ס אבות, ה"כ.
שחר א - ירושלים - דרך ברוהר על משנה ברוהר.
ליבוני ש - קרית ספר - דרך ברוהר על משנה ברוהר.
דני ג - בני ברק - דרך ברוהר על משנה ברוהר.
סיקוני ג - לייקוד - קיצור ספר החינוך.
אלה י - מודיעין עילית - קיצור ספר החינוך.
הודעה נשלחה תשלח לזכרים. (במהלך החודש הקרוב)

תשובות לשאלות המתפרסמות בעלון זה, יש לשלוח בכתב ברור וקריא, בצירוף שם, כתובת וטלפון, **עד ליום ג' בשעה 23.00 בלבד לפקס' 08) 9741115 - (מח"ל: בקידומת 8 - 972 + (24 שעות) [או למייל yaepstein@aol.com עד יום ב' בערב בלבד]**

הפרסיה לשבוע זה: "יסוד ושורש העבודה" ב"כ
עוד שלושה זכרים מסיני כל אחד ב"ספר הישר - מדרש חז"ל"
הפרס לשבוע זה על "סיפור ושאלה בעידו": **זכרים, כל אחד ב"תיבת גמא ענה" לבעל המ"ג עם הגאות רע"א"**

להצרות, הארות ותגובות וכל עניני העלון, ותרומות והנצחות, יש לפנות למערכת בפקס ובמייל הני"ל